

NIEUWE ECONOMIE INDEX 2025

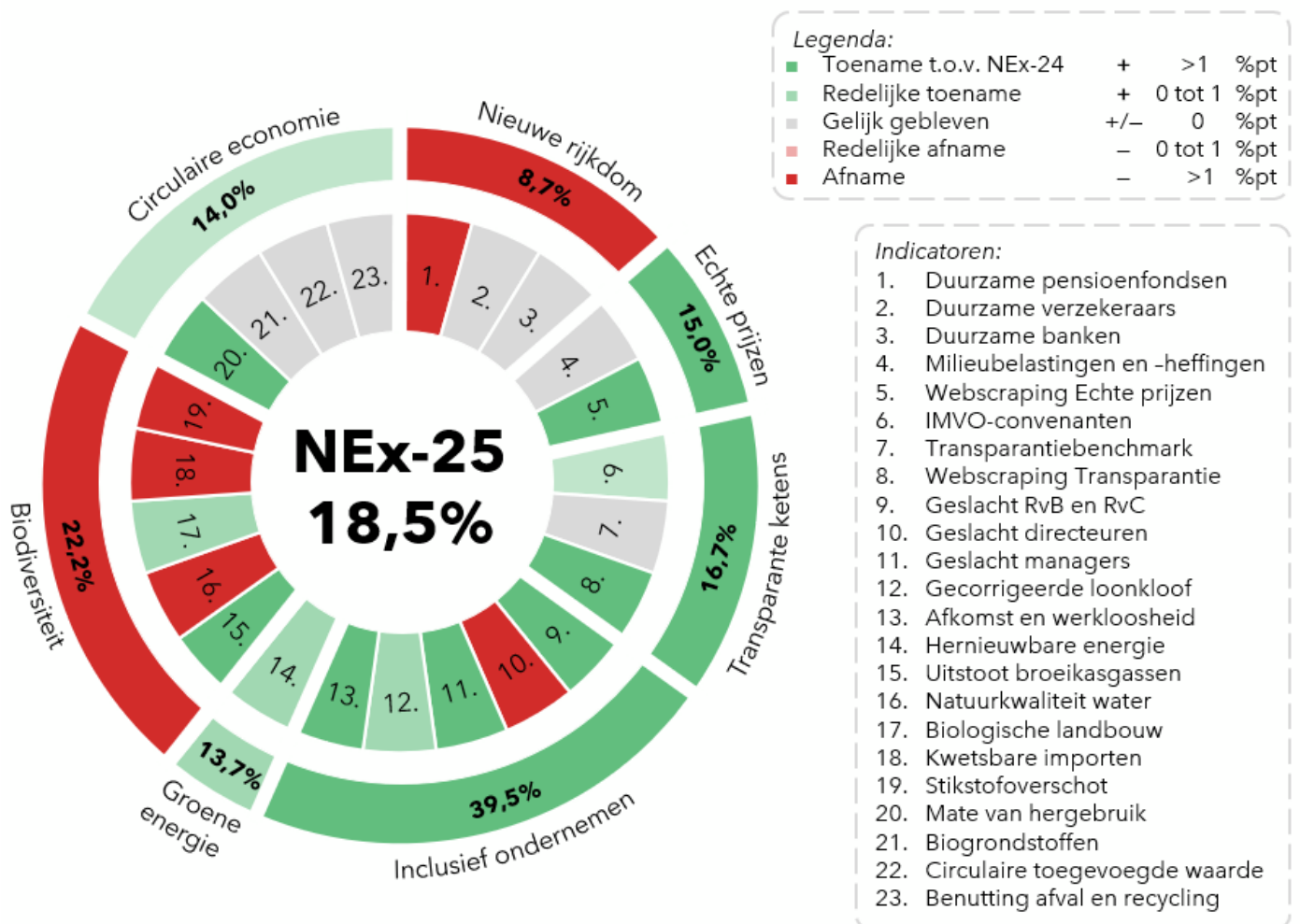
Samenvatting

De Nieuwe Economie Index (NEx) van MVO Nederland geeft voor de zesde keer inzicht in de mate waarin het Nederlandse bedrijfsleven klimaatneutraal, inclusief en transparant onderneemt. De NEx-25 stijgt naar 18,5 procent. De groei is echter lager dan in sommige eerdere jaren.

Wat is de Nieuwe Economie Index (NEx) en hoe berekenen wij deze?

De NEx brengt jaarlijks de afstand tot de nieuwe economie in kaart. De NEx is een initiatief van MVO Nederland en wordt sinds 2020 jaarlijks uitgevoerd door SEO Economisch Onderzoek. Aan de basis van de NEx staat een gestructureerde set indicatoren. Deze indicatoren zijn gegroepeerd in de zeven thema's van de nieuwe economie van MVO Nederland (zie Figuur S.1). De NEx is een gewogen gemiddelde van deze indicatoren, waarbij ieder thema even zwaar meetelt. Alle gebruikte bronnen, cijfers en wegingsvoeten zijn opgenomen in dit rapport.

Figuur S.1 De NEx-25 heeft een score van 18,5 procent

Bron: SEO Economisch Onderzoek

Hoe ontwikkelen de thema's van de NEx-25 zich?

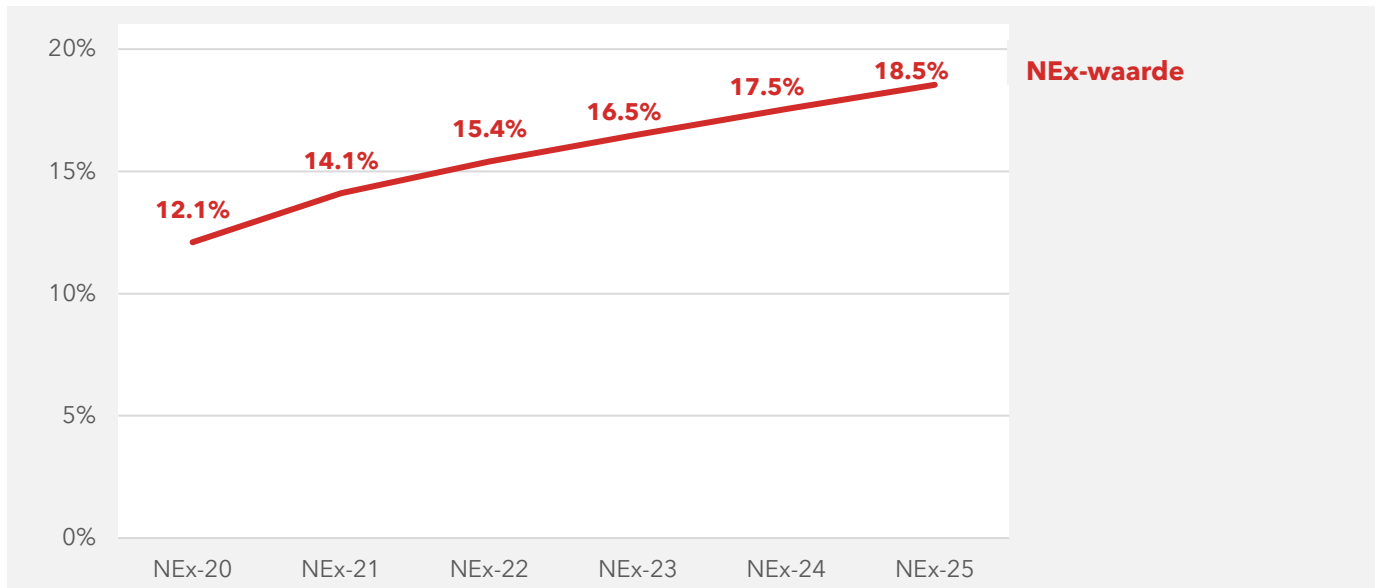
- De score voor *Nieuwe rijkdom* is dit jaar gedaald door een herziene methodologie waarmee pensioenfondsen scherper worden getoetst op verantwoord beleggen. Minder fondsen scoren nu goed. Voor verzekeraars en banken zijn er geen nieuwe gegevens.
- Het thema *Echte Prijzen* is gestegen door een hoger aandeel bedrijven dat op hun website rapporteert over thema's zoals externaliteiten en CO₂-beprijzing.
- Voor *Transparante ketens* is het aandeel bedrijven dat zelf op hun website rapporteert over hun toeleveringsketen sterk gestegen. Dit jaar wordt de sector 'Hernieuwbare Energie' voor het eerst opgenomen onder de sectoren die betrokken zijn bij een Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (IMVO)-convenant, wat ook voor een toename van de indicator zorgt.
- Voor het thema *Inclusief Ondernemen* is de verhouding tussen vrouwen en mannen in een directeursfunctie significant verslechterd na een opleving een jaar eerder. Tegelijkertijd is er een verbetering zichtbaar in de verhouding bij managementfuncties, terwijl ook de vertegenwoordiging in de bedrijfstop (RvB/RvC) ieder jaar vooruitgaat. De sterkste verbetering is het werkloosheidsverschil tussen mensen met en zonder migratieachtergrond dat dit jaar is afgenomen.
- Het aandeel hernieuwbare energie in het bedrijfsleven is wederom licht gestegen. Het thema *Groene Energie* toont aan dat het totale energieverbruik afneemt, terwijl hernieuwbare energie juist blijft groeien.
- De daling¹ bij het thema *Biodiversiteit* is voornamelijk te wijten aan de aanzienlijke verslechtering van de zoetwaterkwaliteit in Nederland. Ook is het stikstofoverschot toegenomen. Tegelijkertijd daalt net als eerdere jaren de uitstoot van broeikasgassen door het bedrijfsleven.
- Het thema *Circulaire economie* is licht gestegen door een hogere score voor de mate van hergebruik van materialen. De overige indicatoren zijn niet geüpdatet en worden begin 2025 verwacht.

Hoe verschilt de NEx vergeleken met voorgaande edities?

Vergeleken met eerdere edities van de NEx blijkt dat een steeds groter deel van het Nederlandse bedrijfsleven opereert volgens de normen van de Nieuwe Economie Index (zie Figuur S.2). Deze editie toont opnieuw een stijging van de NEx-score, al verloopt de groei geleidelijk. Dit jaar stijgt de score met 1,0 procentpunt. Het kan voorkomen dat data uit vorige jaren wordt herzien. Wanneer de NEx-score wordt vergeleken met de scores van eerdere edities op basis van herziene data, bedraagt de groei slechts 0,8 procentpunt. De eerder gepubliceerde NEx-waarden (zoals weergegeven in Figuur S.2) zijn niet aangepast.

¹ Voorlopige data uit eerdere edities kunnen achteraf worden herzien. Het kan voorkomen dat een indicator hoger lijkt dan in vorige jaren, maar dat de herziene cijfers alsnog een daling tonen tussen het afgelopen jaar en dit jaar.

Figuur S.2 De NEx-score van de meest recente meting is wederom met 1,0 procentpunt gestegen

Bron: SEO Economisch Onderzoek

De NEx op lokaal niveau

Sinds de vierde meting van de NEx op nationaal niveau wordt de NEx sinds 2023 ook op lokaal niveau uitgevoerd. In 2023 is de gemeente Utrecht gestart met de ontwikkeling van de Utrechtse NEx.² Deze lokale interpretatie van het nationale instrument biedt inzicht in diverse aspecten van de ‘nieuwe economie’, zoals de voortgang van duurzaamheid in de lokale economie, de prestaties van sociale bedrijven en het welzijn van werknemers binnen de stad. De gemeente Utrecht heeft besloten om dit gedurende de periode van 2023 tot en met 2026 actief te monitoren, wat aansluit bij de doelstellingen van hun recente Actieagenda Economie voor de genoemde periode. In 2024 zijn daarnaast ook lokale NEx-edities voor Den Bosch en Amersfoort van start gegaan.

² Zie <https://www.seo.nl/publicaties/utrechtse-nex-2023/>

Inhoudsopgave

Samenvatting		i
1	Inleiding	1
2	De Nieuwe Economie Index	3
	2.1 De thema's en indicatoren van de NEx-25	3
	2.2 De nieuwe economie: totaalbeeld	12
	2.3 Ontwikkelingen over de tijd	14
Referenties		15
Bijlage A	Volledige scores alle indicatoren	18
Bijlage B	Monetaire milieuschade	25
Bijlage C	Onderzoeksmethodiek webscraping	27

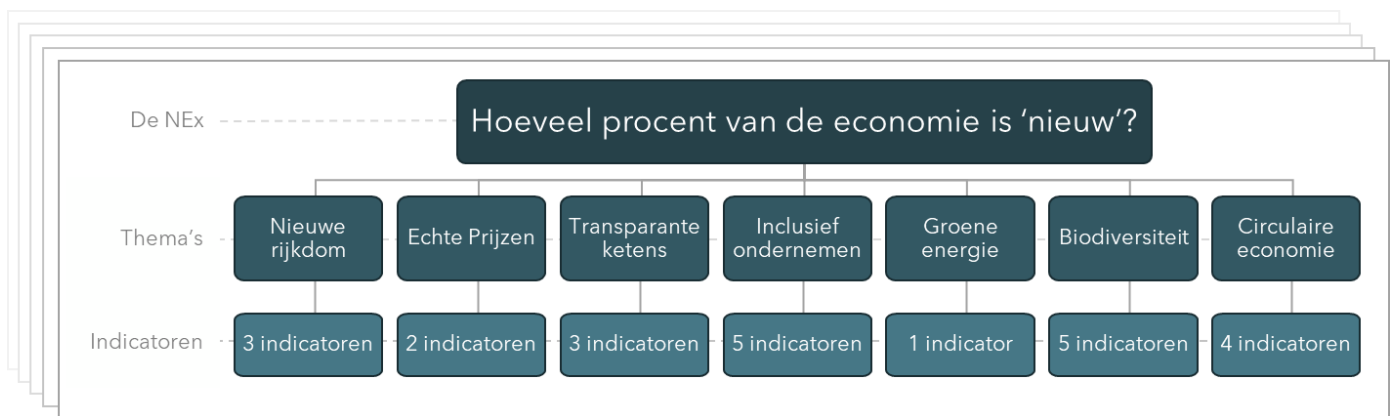
1 Inleiding

Met de Nieuwe Economie Index 2025 (NEx-25) geeft MVO Nederland voor de zesde keer inzicht in de mate waarin het Nederlandse bedrijfsleven duurzaam onderneemt.

Inhoud en aanpak

In de NEx wordt jaarlijks de afstand tot de nieuwe economie in kaart gebracht. Het is een initiatief van MVO Nederland en wordt jaarlijks uitgevoerd door SEO Economisch Onderzoek (SEO). Aan de basis van de NEx staat een gestructureerde set indicatoren.³ Deze indicatoren zijn gegroepeerd in de zeven thema's van de nieuwe economie van MVO Nederland (zie Figuur 1.1).⁴

Figuur 1.1 Ook deze editie van de NEx is gebaseerd op zeven thema's bestaande uit 23 indicatoren

Bron: SEO Economisch Onderzoek, o.b.v. de zeven thema's van de nieuwe economie van MVO Nederland (n.d.)

Uitgangspunten NEx-indicatoren

De uitgangspunten van de methode achter de NEx zijn ieder jaar gelijk. Dit geldt ook voor de gewijzigde methode die in 2023⁵ plaatsvond. Binnen de zeven thema's wordt getracht een beeld te schetsen van de onderliggende onderwerpen en hoe die relateren aan het bedrijfsleven. Voor het opstellen van de NEx geldt als uitgangspunt dat er alleen indicatoren gebruikt worden die ...

1. ... het gedrag van bedrijven (en dus niet overheden of consumenten) weerspiegelen;
2. ... periodiek (en dus niet eenmalig) onderzocht worden; en
3. ... openbaar zijn.

Naast deze uitgangspunten is het ook van belang dat voor iedere indicator bepaald kan worden wat de meest actuele score is ten opzichte van het ideaalbeeld. Voor veel indicatoren, met als ideaalbeeld bijvoorbeeld 100 procent, is dit gemakkelijk afgedekt. Voor indicatoren zoals het stikstofoverschot – waarbij het ideaalbeeld juist naar nul toewerkt – is het echter van belang om een referentiepunt te hanteren. Zo is voor de indicator 'emissies naar

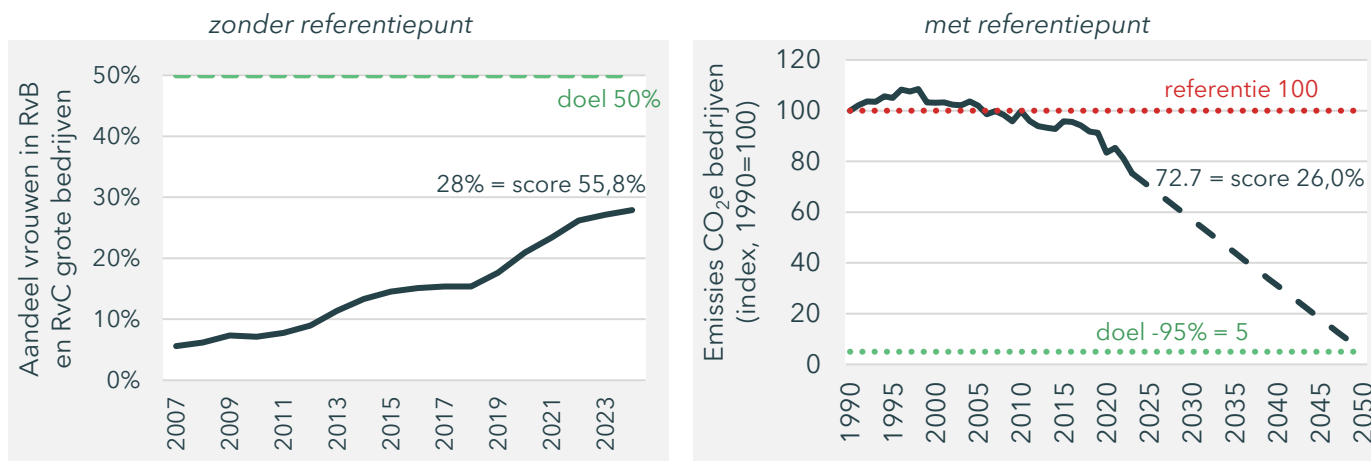
³ De meeste indicatoren zijn op hun beurt weer afhankelijk van meerdere onderliggende cijfers en berekeningen.

⁴ Voor meer informatie zie: <https://www.mvonederland.nl/wat-is-de-nieuwe-economie/>

⁵ In 2023 is de set aan indicatoren vernieuwd door verouderde indicatoren te vervangen of te verwijderen en door nieuwe indicatoren toe te voegen.

lucht' (thema Biodiversiteit) ervoor gekozen om de uitstoot in 1990 als uitgangspunt te nemen en als ideaalbeeld 5 procent van dit uitgangspunt (het doel van 95 procent reductie voor 2050 uit de Klimaatwet). Figuur 1.2 toont een voorbeeld van twee verschillende typen indicatoren, waarbij de linker geen referentiepunt heeft en de rechter wel. Voor het aandeel vrouwen in de raad van bestuur (RvB) en raad van commissarissen (RvC) is het streven een gelijke positie vergeleken met mannen, oftewel 50 procent. Voor broeikasgasemissies is naast het streven van 5 procent met een referentiepunt van 100 procent, de uitstoot in 1990, opgenomen.

Figuur 1.2 Twee verschillende indicatoren en ideaalbeelden, met en zonder referentiepunt

Bron: SEO Economisch Onderzoek

Daarnaast kiezen we ervoor om gegevens die in eerdere jaren waren aangemerkt als 'voorlopig' of 'indicatief' te updaten wanneer er inmiddels definitieve (en daarmee wellicht afwijkende) data beschikbaar zijn. Zo kunnen ook scores voor indicatoren uit voorgaande jaren licht wijzigen. Het belangrijkste resultaat van de NEx is om de voortgang over de tijd van het bedrijfsleven richting de nieuwe economie te meten. Het aanpassen van voorlopige naar definitieve cijfers heeft vooralsnog geen significante impact gehad op de NEx. De eerder naar de media gecommuniceerde NEx-waarden (zoals weergegeven in Figuur S.2) zijn niet aangepast. Dit om verwarring en miscommunicatie over gecommuniceerde waarden te voorkomen.

Eerdere edities van de NEx

De afgelopen vijf edities laten zien dat een steeds groter deel van het Nederlandse bedrijfsleven actief is in de 'nieuwe economie'. Echter, de groei verloopt geleidelijk en vlakt steeds meer af. In 2020 bedroeg de NEx-score 12,1 procent. Deze steeg in 2021 met 2,0 procentpunt naar 14,1 procent. In 2022 was de stijging 1,3 procentpunt, waarmee de score op 15,4 procent kwam. In 2023 nam de NEx-score met slechts 1,1 procentpunt toe, resulterend in 16,5 procent. Bij de vijfde meting voor 2024 was opnieuw sprake van een gematigde stijging naar 17,5 procent. Deze editie presenteert de resultaten van de zesde meting.

2 De Nieuwe Economie Index

Uit het onderzoek volgt dat de NEx-25 op 18,5 procent staat. Hoewel dit de vijfde opeenvolgende jaarlijkse stijging markeert, is de groei gematigd. De toename van 1,0 procentpunt is voornamelijk toe te schrijven aan verbeteringen van de gebieden *Transparante Ketens* en *Inclusief Ondernemen*. Tegelijkertijd wordt de groei geremd door een daling in de score van *Nieuwe Rijkdom* en *Biodiversiteit*.

Leeswijzer

In dit hoofdstuk worden alle zeven thema's en de onderliggende indicatoren op gestructureerde wijze besproken. Daarbij verwijzen we de geïnteresseerde lezer naar Bijlage A en de referenties. In deze bijlage zijn alle cijfers, wegingsvoeten en bronnen opgenomen. Voor de thema's en ieder van de achterliggende indicatoren geldt de onderstaande legenda met betrekking tot de verandering van de scores ten opzichte van het voorgaande jaar. Het verschil wordt in absolute termen weergegeven, in procentpunt ('%pt'). Door afrondingsverschillen kan het zijn dat de verandering niet exact overeenkomt met het verschil tussen de genoteerde scores van dit en vorig jaar.

+	Toename t.o.v. NEx-24	+	>1	procentpunt
+	Redelijke toename	+	0 tot 1	procentpunt
+/- 0%pt	Gelijk gebleven	+/-	0	procentpunt
-	Redelijke afname	-	0 tot 1	procentpunt
-	Afname	-	>1	procentpunt

2.1 De thema's en indicatoren van de NEx-25

-4,0%pt

 Thema 1: Nieuwe rijkdom

Het thema 'Nieuwe rijkdom' schetst de ideale situatie waarin alle bedrijven - naast een gezonde financiële groei - ook voldoende aandacht besteden aan maatschappelijke issues. Het succes van een onderneming is dan niet alleen gedefinieerd door financiële indicatoren, maar ook door resultaten op het gebied van bijvoorbeeld natuur, volksgezondheid of eenzaamheid. Daarbij is het van belang dat het bereiken van een positieve maatschappelijke impact minimaal op gelijke voet staat met de financiële doelen van de onderneming.

De score voor het thema Nieuwe rijkdom is dit jaar gedaald met 4,0 procentpunt, wat volledig is toe te schrijven aan een herziening van de methode waaraan pensioenfondsen worden getoetst op het beleid voor verantwoord beleggen. Daardoor daalt het aandeel fondsen dat hoog scoort en valt de score voor het gehele thema lager uit. De scores voor banken en verzekeraars zijn ongewijzigd omdat er geen nieuwe data zijn verschenen.

-9,9%pt**Het aandeel pensioenfondsen dat een 4 of hoger scoort op verantwoord beleggen**

De Nieuwe rijkdom in de pensioensector wordt jaarlijks gemeten aan de hand van de benchmark van de Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling (VBDO). Hierin worden jaarlijks zo'n vijftig fondsen beoordeeld en gerangschikt op hun score voor verantwoord investeren. Dit jaar heeft VBDO (2024) de methodologie ingrijpend herzien. De score is nog altijd op een schaal van 0 tot 5, die nu wordt gebaseerd op *governance* (20 procent), strategische verdeling van activa (20 procent), portfolio (50 procent) en individuele investeringen (10 procent).

De NEX-indicator is gebaseerd op het aandeel fondsen dat een 4 of hoger scoort. In 2023 was dit gelijk aan 16,3 procent (8 op de 49 fondsen). In 2020 en 2021 waren het slechts één respectievelijk twee fondsen (2 en 4 procent), terwijl het in 2018 en 2019 nog zeven pensioenfondsen (14 procent) waren met een score van minimaal 4. In 2024 zijn 47 pensioenfondsen onderzocht waarbij de VBDO benadrukt dat de methodologie rigoureuus is herzien. Daardoor zijn de uitkomsten niet direct met voorgaand jaar te vergelijken. Door deze nieuwe methode zijn er nog drie fondsen die een 4 of hoger scoren. De score komt daarmee uit op 6,4 procent, een daling van 9,9 procentpunt. De VBDO-benchmark is vanaf nu tweejaarlijks en komt dus in 2026 weer uit.

+/- 0%pt**Het aandeel verzekeraars dat 4 of hoger scoort op verantwoord beleggen**

De verzekeraars worden gemonitord met de tweejaarlijkse benchmark van VBDO (2023) over verantwoord beleggen. De score is het aandeel verzekeraars dat een 4 of hoger scoort. In 2024 is er geen benchmark gepubliceerd waardoor de score gelijk blijft aan 20 procent, oftewel 4 op de 20 verzekeraars. Dat was vorig jaar een significante verbetering vergeleken met de score van 6,9 procent van daarvoor. Deze stijging was te verklaren door enerzijds een afname in het aantal onderzochte verzekeraars (van 29 naar 20) en anderzijds een verdubbeling van het aantal verzekeraars met een score 4 of hoger (van 2 naar 4). Wanneer alsnog gerekend wordt met een totaal van 29 verzekeraars, zou de score bij 4 verzekeraars met een hoge score uitkomen op 13,8 procent. In eerdere edities lag het aandeel van de verzekeraars dat een 4 of hoger scoort in de VBDO-benchmark tussen de 3,3 en 6,9 procent.

+/- 0%pt**Het aandeel banken dat 80 procent of hoger scoort in de Eerlijke Bankwijzer**

De stand van Nieuwe rijkdom wordt bij banken gemeten aan de hand van de tweejaarlijkse benchmark van verschillende (inter)nationale ngo's, de Eerlijke Bankwijzer (2023). Voor deze indicator kijken we naar het investeringsbeleid van banken in Nederland op het gebied van belastingen, dierenwelzijn, gendergelijkheid, klimaatverandering, mensenrechten, natuur en wapens. De indicator meet het aandeel van de klanttegoeden bij banken die 80 procent of hoger scoren. Uiteindelijk is 100 procent van de banktegoeden die hoog scoren het streven. Er zijn wederom twee banken, Volksbank en Triodos, die boven deze drempel scoren. Het aandeel komt daarmee uit op 5,3 procent van de tegoeden. Dit is gelijk aan vorig jaar omdat er in 2024 geen nieuw rapport is uitgekomen.⁶ Over de tijd is er een vrij consistente stijging te zien van het aandeel tegoeden dat staat bij banken met een hoge score. In 2014 was het aandeel nog 0,9 procent waarna het steeg naar 1,5 procent (2015), 3,8 procent (2018), 4,8 procent (2020) en nu dus 5,3 procent (2023). Met de oprichting van de Volksbank in 2017 – het moederbedrijf van ASN, BLG, RegioBank en SNS – is het aandeel sterk gestegen en ook Triodos heeft over de jaren heen een stijgend marktaandeel.

⁶ In de NEx-24 is een score van 4,8 procent gerapporteerd, maar destijds was er geen uitgebreid rapport beschikbaar met meer gedetailleerde scores en geüpdatete klanttegoeden. Dit wordt retrospectief wel doorgerekend in de scores over de jaren heen.

+1,4%pt Thema 2: Echte prijzen

Het tweede thema dat MVO Nederland agendeert is 'Echte prijzen'. Het thema schetst een ideale situatie waarin alle bedrijven alle externe effecten meenemen in hun prijzen en investeringsbeslissingen. Als het uitstoten van CO₂ geld kost, bijvoorbeeld door heffingen, dan zijn bedrijven eerder geneigd om klimaatvriendelijk te werken en zullen zij deze kosten doorberekenen aan de consument. Dat zou leiden tot duurder CO₂-intensieve producten. Dezelfde redenering gaat op voor andere externaliteiten, zoals bodemdegradatie.

Na een sterkere daling in de vorige editie is de score voor het thema Echte Prijzen dit jaar met 1,4 procentpunt gestegen. Hiermee ligt de score dit jaar bij 15 procent. Dit komt met name omdat het aandeel bedrijven dat op hun website rapporteert over het internaliseren van Echte Prijzen is gestegen. De indicator voor milieubelastingen en -heffingen als aandeel van milieuschade is gelijk gebleven, omdat nieuwe cijfers over milieubelastingen nog ontbreken.

+/-0%pt Opbrengsten uit milieubelastingen en -heffingen als aandeel van de monetaire milieuschade

De eerste indicator vergelijkt de inkomsten uit milieubelastingen en -heffingen met de monetaire schade die het milieu oploopt door vervuiling van lucht, water en bodem. Bij het berekenen van deze schade wordt rekening gehouden met factoren zoals de uitstoot van broeikasgassen, waaronder CO₂, en de effecten van stikstof en fosfor op water en bodem. Milieubelastingen en -heffingen omvatten inkomsten uit accijnzen, energie- en brandstofbelastingen, evenals de opbrengsten uit de verkoop van emissierechten. Hoewel er nieuwe en aangepaste gegevens beschikbaar zijn over de uitstoot van broeikasgassen, zijn er nog geen cijfers gepubliceerd over milieubelastingen en -heffingen voor het jaar 2023. Door veel revisies op de data wordt verwacht dat de cijfers pas in maart/april van 2025 beschikbaar zullen zijn. Hierdoor blijft de score ongewijzigd ten opzichte van de vorige editie, met slechts een kleine aanpassing door de herziene cijfers van de uitstoot van broeikasgassen. De score van 2022 onderging een sterke daling ten opzichte van het piekjaar 2021. Dit werd veroorzaakt door een aanzienlijke afname in de inkomsten uit de energiebelasting (van 7,0 naar 3,3 miljard euro) en accijnzen op onder andere benzine (van 7,6 naar 6,8 miljard euro). Deze dalingen waren grotendeels het gevolg van overheidsmaatregelen om de gevolgen van de energiecrisis en de oorlog in Oekraïne, die begin 2022 uitbrak, te verzachten. Hiermee ligt de verhouding tussen milieubelastingen en milieuschade van 2022 op 24,4 procent. In 2021 was dit 31,3 procent en in 2020 30,4 procent.

Als we naar 2023 kijken is de milieuschade verder gedaald; een trend die al vanaf 2021 geobserveerd werd. Dit ligt met name aan minder uitstoot van broeikasgassen en luchtverontreinigende stoffen. Met de invoering van het prijsplafond voor energie in 2023 worden enkele tijdelijke maatregelen uit 2022, die bedoeld waren om de gestegen energiekosten te compenseren, beëindigd. Dit omvat onder andere de verlaagde energiebelasting op elektriciteit, de extra teruggave energiebelasting en het verlaagde btw-tarief op energie. Net zoals in 2022 werd de vliegbelasting in 2023 verder verhoogd. De verlaging van de brandstofaccijns werd afgebouwd (Ministerie van Financiën, 2022). Stijgende opbrengsten uit milieubelastingen en -heffingen en lagere milieuschade zouden deze indicator in 2023 kunnen laten stijgen.

+2,9%pt Webscraping voor Echte prijzen

Met webscraping is onderzocht in hoeverre het Nederlandse bedrijfsleven zelf rapporteert over het thema Echte prijzen. Om dit te onderzoeken hebben we in samenspraak met MVO Nederland een lijst opgesteld met zoektermen die betrekking hebben op Echte prijzen, zoals 'externaliteiten' en 'CO₂-beprijzing' (zie Bijlage C, Tabel C.1). Vervolgens hebben we de teksten van de websites van 200 willekeurige grote bedrijven systematisch verzameld en opgeslagen in een database. Vervolgens is geanalyseerd of de zoektermen in deze teksten voorkomen. De aanwezigheid van deze zoektermen duidt erop dat het bedrijf zich mogelijk bezighoudt met het internaliseren van maatschappelijke kosten. Uit de webanalyse blijkt dat 5,6 procent van de onderzochte bedrijven één of meerdere zoektermen op hun website vermeldt. Dit is een stijging ten opzichte van de 2,7 procent uit de vorige editie. In een ideale wereld rapporteren alle bedrijven over het thema *Echte prijzen* en laten zij via hun website zien hoe ze maatschappelijke kosten in hun prijzen integreren en transparantie waarborgen.

Een verdiepende analyse brengt in kaart hoe de netwerkpartners van MVO Nederland, het koplopersnetwerk en het Grote Bedrijven Netwerk (GBN) presteren op basis van dezelfde meetlat. Voor de koplopers en GBN vindt er een daling tussen 2,8 respectievelijk 3,2 procentpunt ten opzichte van 2023 plaats. Alleen de netwerkpartners rapporteren met 3,3 procent punt meer over Echte prijzen vergeleken met 2023. Veranderingen kunnen worden gedreven door het veranderde aantal netwerkpartners en de samenstelling van netwerken van MVO Nederland. Alle resultaten zijn opgenomen in Bijlage C, Tabel C.3.

+3,8%pt Thema 3: Transparante ketens

MVO Nederland beschrijft het derde thema 'Transparante ketens' als volgt: "Keurmerken en audits hebben ons veel gebracht, maar we zijn nog steeds niet waar we willen zijn: eerlijke ketens, zonder misstanden in fabrieken en op plantages. Om dat te bereiken is een aanpak nodig die de arbeidsomstandigheden in de keten op de voet volgt."

In de NEx-25 scoort het thema Transparante ketens 16,7 procent, een stijging van afgerond 3,8 procentpunt ten opzichte van de NEx-24. Deze stijging is met name toe te schrijven aan de sterke toename van het aantal bedrijven dat op hun website rapporteert over (de transparantie van) hun toeleveringsketens.

+0,1%pt Omzet van sectoren die verbonden zijn aan een IMVO-convenant

In 2016 zijn de eerste convenanten voor Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (IMVO) afgesloten. Onder IMVO valt het in kaart brengen of voorkomen van misstanden zoals uitbuiting, dierenleed of milieuschade. De veranderingen over de tijd worden gedreven door de sectorale groei van 'IMVO-sectoren' tegenover bedrijfstakken die nog niet een dergelijke convenant hebben gesloten. We kijken naar de netto-omzet van sectoren aan hand van de nationale rekeningen van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Anders dan vorig jaar is er een stijging vastgesteld in het aandeel van de omzet van IMVO-sectoren, met een toename van 0,1 procentpunt tussen 2022 en 2023.⁷ Het aandeel van de omzet van IMVO-sectoren ligt op 15,9 procent. Idealiter zouden alle sectoren in Nederland verbonden zijn aan een IMVO-convenant (100 procent).

Inmiddels zijn er tien convenanten voor verschillende sectoren afgesloten. In 2023 kwam er voor het eerst sinds 2019 weer een bij: het convenant voor hernieuwbare energie. Deze wordt in deze editie van de NEx voor het eerst meegenomen. Het CBS maakt geen onderscheid in de omzet afkomstig van de productie van hernieuwbare energie en rapporteert enkel de omzet van energiebedrijven. Daarom gebruiken we het aandeel van hernieuwbare energie in het totale Nederlandse energieverbruik en vermenigvuldigen dit met de totale netto omzet van energiebedrijven. Door het toevoegen van deze extra sector met een IMVO-convenant stijgt de gezamenlijke omzet van alle IMVO-sectoren relatief ten opzichte van de totale omzet van alle Nederlandse sectoren.

+/- 0%pt De transparantiebenchmark

De Transparantiebenchmark van het ministerie van Economische Zaken meet elk oneven jaar in hoeverre het bedrijfsleven transparant is over zijn activiteiten en beleid op maatschappelijk vlak. De Transparantiebenchmark is in 2023 voor het laatst georganiseerd en daar komen geen nieuwe cijfers voor uit. De data blijft dus ongewijzigd voor de NEx-25. Eén van de redenen om de Transparantiebenchmark stop te zetten is de komst van de EU-richtlijn *Corporate Sustainability Reporting Directive* (CSRD), die onder andere grote bedrijven verplicht te rapporteren over hun ketens.

⁷ De tijdsreeksen van deze data zijn herzien, waardoor de scores minder goed vergelijkbaar zijn met de resultaten uit voorgaande NEx-edities.

+7,4%pt Webscraping voor Transparante ketens

Uit de webscraping voor Transparante ketens blijkt dat 27 van de 179 websites (15,1 procent) op hun website aangeven hiermee bezig of actief in te zijn. Dit is bijna een verdubbeling ten opzichte van de NEx-24. Met webscraping kunnen we achterhalen in hoeverre het Nederlandse bedrijfsleven zelf rapporteert over de ketentransparantie. De met MVO Nederland opgestelde lijst met zoektermen is te vinden in Tabel C.2 in Bijlage C. Vervolgens hebben we de tekst op websites van 200 aselect gekozen grote bedrijven op gestructureerde wijze in een database verzameld. Daarna is geturfd of en in welke mate deze zoektermen al dan niet voorkomen. In een ideale wereld zijn alle bedrijven bezig met ketentransparantie. Zoals in de vorige edities is de uitkomst van het webscrapen voor Transparante ketens hoger dan bij Echte prijzen.

In het netwerk van MVO Nederland is er ook een stijging te zien van het aantal vermelde teksten met betrekking tot transparante ketens. Dit is een stijging van 12 procent. Net zoals vorig jaar scoort het koplopersnetwerk het hoogst met 35,6 procent (een toename van 4,7 procentpunt). Het Grote Bedrijven Netwerk (GBN) komt uit op 28,6 procent (een toename van 1,3 procentpunt) en de netwerkpartners op 25,9 procent (een toename van 3,8 procentpunt). Alle resultaten zijn opgenomen in Bijlage C, Tabel C.4.

+4,2%pt Thema 4: Inclusief ondernemen

Het vierde thema dat MVO Nederland agendeert is 'Inclusief ondernemen'. MVO Nederland geeft aan dat het gemiddelde managementteam in Nederland behoorlijk eenzijdig is samengesteld, en geen goede afspiegeling van de Nederlandse samenleving is. Maar precies hoe divers is de top van het Nederlandse bedrijfsleven?

De score voor het thema Inclusief ondernemen stijgt dit jaar met 4,2 procentpunt naar 39,5 procent. Ondanks enkele dalingen is er de afgelopen jaren per saldo een verbetering van dit thema. Bij de NEx-22 was de score nog 29,9 procent na een daling vanaf 34,4 procent in 2020. Met name het aandeel vrouwen in de bestuursstop (RvB of RvC) en de gecorrigeerde loonkloof verbeteren al jarenlang structureel en bereiken wederom een recordscore. Afgelopen jaar is de verhouding mannelijke en vrouwelijke werknemers met een directeursfunctie significant verslechterd na een tijdelijke opleving vorig jaar. Tegelijkertijd is de verhouding bij managementfuncties enigszins verbeterd en nu op het hoogste punt sinds de oudst beschikbare data. Het werkloosheidsverschil tussen personen met ouders die in het buitenland dan wel in Nederland geboren zijn is significant verbeterd nadat er vorig jaar juist een sterke stijging van het werkloosheidsverschil was.

+1,5%pt Gemiddelde aandeel vrouwen in de RvB en de RvC

Het gemiddelde aandeel vrouwen in de RvB en de RvC ligt in 2024 met 0,7 procentpunt hoger op 27,9 procent wat resulteert in een score van 55,8 procent. Hiervoor wordt het gemiddelde van het percentage vrouwen in de RvB en de RvC genomen. Het streven is volledige gelijkheid en daarmee 50 procent vrouwen. De data komen uit de jaarlijkse *Female Board Index* van prof dr. Lückerath-Rovers van de Universiteit Tilburg.

Over de jaren heen vindt een geleidelijke stijging in het aandeel vrouwen in RvB en de RvC plaats: van 7,2 procent in 2010 naar 14,6 procent in 2015 en vervolgens 21,0 procent in 2020 en nu vier jaar later 7,0 procentpunten hoger. Zoals ook de afgelopen jaren benoemd, is een mogelijke oorzaak de *Wet ingroeiquotum* (ook wel vrouwenquotum) die sinds 1 januari 2022 van kracht is en voorschrijft dat ten minste een derde van de RvB en RvC uit vrouwen moet bestaan. Ditzelfde minimum geldt overigens ook voor mannen. Dit houdt ook in dat het bedrijfsleven met 27,2 procent nog altijd niet voldoet aan het wettelijk minimum van 33,3 procent.

-15,8%pt **Vershil in het aandeel vrouwen en mannen in een directeursfunctie**

De tweede indicator voor inclusief ondernemen meet het verschil in het aandeel vrouwen en mannen dat een directeursfunctie bekleedt. In 2023 was afgerond 0,1 procent van de werkende vrouwen werkzaam in een directeursfunctie terwijl dit onder mannen 0,5 procent was. Voor iedere 100 mannelijke directeuren zijn er 18 vrouwelijke. Het streefcijfer is hierbij dat de aandelen aan elkaar gelijk zijn. De 18,1 procent is een verslechtering na de relatief hoge score van 33,8 procent in 2023. Onder zowel werkende mannen als vrouwen is het aandeel met een directeursfunctie de afgelopen jaren afgenomen. In 2013 was bijvoorbeeld nog 0,4 procent van de vrouwen en 1,2 procent van de mannen directeur. Onder vrouwen is het aandeel echter relatief snel afgenomen waardoor de verhouding is verslechterd van 36,7 procent in 2013 naar nu 18,1 procent in 2023. Dat is de minst gelijke verhouding sinds de oudste data uit 2003. Een deel van de daling wordt mogelijk ook verklaard door de afronding op duizendtallen door het CBS en het lage aantal personen (en zeker onder vrouwen) met een directeursfunctie. Daardoor kan van het aandeel tussen verschillende meetjaren plots sterk dalen als de afronding net de andere kant "opvalt".

+6,3%pt **Vershil in het aandeel vrouwen en mannen in managersfuncties**

In tegenstelling tot directeursfuncties is de verhouding bij managersfuncties juist verbeterd. Het aandeel vrouwen als manager is 3,8 procent terwijl het voor mannen 8,0 procent is. De onderlinge verhouding is daarmee 47,9 procent, oftewel 48 vrouwelijke managers voor 100 mannelijke managers. Dit is een stijging van 6,3 procentpunt vergeleken met de 41,6 procent vorig jaar (3,2 om 7,8 procent). Door deze stijging ligt de verhouding op het meest gelijke aandeel sinds 2011 toen de indicator gelijk was aan 48,2 procent (4,6 om 9,6 procent). Tussen 2003 en 2020 fluctueerden de verhoudingen tussen de 39 en 48 vrouwelijke managers voor iedere 100 mannen in diezelfde functie. Het aandeel van de beroepsbevolking dat een managersfunctie bekleedt is overigens gedaald vergeleken met 2003 toen 10,8 procent van de mannelijke beroepsbevolking en 4,3 procent van de vrouwelijke een dergelijke functie vervulde.

+1,0%pt **Gecorrigeerde loonkloof tussen mannen en vrouwen bij het bedrijfsleven**

De gecorrigeerde loonkloof meet per gewerkt uur het inkomensverschil tussen mannen en vrouwen. Hierbij wordt gecontroleerd voor verschillende achtergrondkenmerken: leeftijd, werkervaring en beroepsniveau. In 2022 – het meest recente jaar – ligt de gecorrigeerde loonkloof bij het bedrijfsleven op 6,9 procent. Dit betekent dat vrouwen met gelijke achtergrondkenmerken voor iedere euro die een man verdient 6,9 eurocent minder ontvangen. Zonder correctie voor leeftijd, ervaring en beroepsniveau is de loonkloof bij het bedrijfsleven gelijk aan 16,4 procent. Bij overheidsfuncties is de gecorrigeerde loonkloof in 2022 gelijk aan 1,8 procent (en ongecorrigeerd 5,1 procent). De score wordt berekend door de loonkloof uit 2014 (de oudste gegevens) te vergelijken met het ideaalbeeld van 100 procent (wanneer beide geslachten gelijk beloond worden). Vergeleken met de gecorrigeerde kloof uit 2014 komt de score voor 2022 uit op 28,1 procent. Dat is 1,0 procentpunt hoger dan bij de gegevens voor 2020. De loonkloof wordt om het jaar geüpdatet. Dit jaar heeft het CBS de berekeningsmethode herzien waardoor de oudste data niet uit 2008 stammen, maar uit 2014.

+27,9%pt **Vershil in werkloosheid naar afkomst (geboorteland ouders)**

Voor het meten van ongelijkheid naar afkomst in het bedrijfsleven, waaronder arbeidsmarktongelijkheid, zijn weinig data beschikbaar. Een beschikbare indicator is het verschil in werkloosheid tussen mensen met en zonder migratieachtergrond, wat het CBS rapporteert als personen met ouder(s) geboren buiten Nederland. Hierbij vergelijken we enkel personen die in Nederland geboren zijn, maar waarbij het geboorteland van de ouders verschilt.

In 2024 is de werkloosheid onder personen met ouders die in het buitenland geboren zijn 1,7 keer hoger dan onder personen wiens ouders in Nederland geboren zijn (5,1 procent tegenover 3,0 procent). Als referentiepunt wordt de verhouding in 2003 aangehouden, toen het gelijk was aan 2,33 (9,1 procent tegenover 3,9 procent). In het ideaalbeeld is de werkloosheid van deze twee groepen gelijk aan elkaar, oftewel een verhouding van 1,0. Daarmee komt een verhouding van 1,7 uit op een score van 47,5 procent. Dat is een significante verbetering vergeleken met 2023 toen de verhouding nog 2,07 was en de indicatorscore daarmee 19,6 procent. Tussen 2013 en 2020 schommelde de verhouding tussen de 1,7 en 1,9. In 2021 was er plotseling een verslechtering van 1,89 naar 2,19.

De relatief scheve verhouding in de afgelopen jaren met een zeer krappe arbeidsmarkt kan er enerzijds op wijzen dat werkgevers in het bedrijfsleven nog altijd sneller voor iemand zonder migratieachtergrond kiezen. Door te kijken naar de verhouding tussen de twee groepen komen conjuncturele verschillen over de tijd (bijv. economische recessies) niet terug in de score. Anderzijds kan het erop duiden dat bepaalde diploma's of vaardigheden vereist zijn en dat deze bij beide groepen niet in dezelfde mate aanwezig zijn. Dit jaar ligt de verhouding van 1,7 wel weer in lijn met de jaren 2013-2020, maar is er nog een duidelijke trend naar een gelijkmatige arbeidsparticipatie (de streefwaarde van 1,0).

+0,8%pt Thema 5: Hernieuwbare energie

Het vijfde thema dat MVO Nederland agendeert is 'Hernieuwbare energie'. Het thema schetst een ideale situatie waarin alle Nederlandse bedrijven alleen nog maar gebruikmaken van hernieuwbare energie. Het sluit daarmee aan bij de klimaatdoelstellingen van de Nederlandse overheid, met als doel om in 2050 volledig klimaatneutraal te zijn. Maar in hoeverre maakt het Nederlandse bedrijfsleven nu al gebruik van hernieuwbare energie?

Het thema Hernieuwbare energie omvat één indicator, namelijk het aandeel hernieuwbaar energieverbruik bij het Nederlandse bedrijfsleven. Dit jaar stijgt de score verder met 0,8 procentpunt naar 13,7 procent. Dit is lager dan het percentage in de vorige editie; echter werden de getallen van vorige jaren door het CBS herzien.

+0,8%pt Aandeel hernieuwbare energieverbruik door Nederlandse bedrijven

Het aandeel hernieuwbare energieverbruik door Nederlandse bedrijven ligt in de NEx-25 op 13,7 procent. Het streefdoel van deze indicator is dat het energieverbruik volledig afkomstig is uit hernieuwbare bronnen. Om een indicatie te krijgen van het hernieuwbare energieverbruik door bedrijven, is het hernieuwbare energieverbruik van woningen afgetrokken van het totale hernieuwbare energieverbruik in Nederland. De resulterende waarde wordt vervolgens gedeeld door het totale energieverbruik van bedrijven in Nederland. Zoals ook in het vorige jaar, is het totale energieverbruik gedaald. De daling in het energieverbruik kan worden toegeschreven aan de oorlog in Oekraïne en de daaropvolgende energiecrisis in 2022. Bovendien is er waarschijnlijk krimp in de energie-intensieve industrie. Het verbruik van hernieuwbare energie is juist verder gestegen van 304 PJ in 2022 naar 314 PJ in 2023. Het aandeel hernieuwbare energie bij het bedrijfsleven is gestegen van 12,9 procent naar 13,7 procent, een toename van 0,8 procentpunt. In eerdere jaren ging het nog om een grotere stijging. Het aandeel hernieuwbare energie bij het bedrijfsleven is over de jaren toegenomen van 0,8 procent in 1990 naar 1,6 procent in 2000, 2,7 procent in 2005, 4,0 procent in 2010, 5,1 procent in 2015, 9,7 procent in 2020 en nu dus 13,7 procent in 2023.

-1,4%pt Thema 6: Biodiversiteit

Het zesde thema van de nieuwe economie dat MVO Nederland agendeert is 'Biodiversiteit'. Het thema schetst een ideaalsituatie waarin elk Nederlands bedrijf geen negatieve impact heeft op de wereldwijde soortenrijkdom en de veerkracht van ecosystemen.

De score voor biodiversiteit is na jaren van stijging dit jaar afgenomen met 1,4 procentpunt. Waar de score vorig jaar nog 23,6 procent bedroeg, is deze dit jaar 22,2 procent. Deze daling is met name toe te schrijven aan de verslechtering van de zoetwaterkwaliteit, al ligt de score nog altijd hoger dan veel voorgaande jaren. Ook het stikstofoverschot is toegenomen, wat leidt tot een lagere score. Tegelijkertijd is de uitstoot van het bedrijfsleven afgenomen, al wordt dat mogelijk deels gedreven door economische omstandigheden. De biologische landbouw neemt in Nederland slechts mondjesmaat toe, terwijl de certificering van kwetsbare importen al jaren kwakkelde tot een sterke stijging tussen 2014 en 2019.

+6,2%pt **Uitstoot van broeikasgassen door het Nederlandse bedrijfsleven**

De score voor deze indicator is gebaseerd op het pad tussen de uitstoot in 1990 à 196,1 megaton CO₂ equivalenten (MtCO₂e) naar een reductie van 95 procent in 2050, oftewel een resterende uitstoot van 9,9 MtCO₂e.⁸ Dit jaar ligt de uitstoot van broeikasgasequivalenten door het Nederlandse bedrijfsleven op 150,2 MtCO₂e. Dit komt overeen met een score van 26,0 procent op het pad richting het gestelde doel. Dit is 6,2 procentpunt hoger dan vorig jaar toen het ook al 4,4 procentpunt steeg.

De uitstoot is na een piek in 1998 (216,5 MtCO₂e) jarenlang marginaal afgenomen. Pas sinds 2015 (191,1 MtCO₂e, een score van 4,4 procent) is er sprake van een structurele daling. In 2019 waren de jaarlijkse emissies gedaald tot 182,1 MtCO₂e (score van 9,2 procent), waarna verschillende factoren bijdroegen aan een versnelling. Naast verdere verduurzaming was er in 2020 de COVID-pandemie waardoor de uitstoot binnen één jaar daalde tot 166,5 MtCO₂e (17,4 procent). Door economisch herstel steeg het in 2021 enigszins, maar mede door de oorlog in Oekraïne en de daaropvolgende energiecrisis was er in 2022 wederom sprake van een daling naar 161,9 MtCO₂e, een score van 19,8 procent richting de reductiedoelstellingen. Naast verdere verduurzaming is de uitstoot in 2023 mogelijk ook gedaald door minder economische groei waarbij met name de (energie-intensieve) industrie moeizaam draait.

-8,8%pt **Ontwikkeling van natuurkwaliteit zoet water**

De indicator voor de waterkwaliteit wordt gemeten met een ratio van Limnodata, IHW en waterschappen, gepubliceerd door het Compendium voor de Leefomgeving (CLO, 2024). In 2024 zijn data tot en met 2022 toegevoegd. Anders dan eerdere NEx-edities is het niet langer een schaal van 0 tot 100, waarbij 100 gelijkstaat aan een intact ecosysteem. Nu is de schaal de ecologische kwaliteitsratio (EKR) lopend van 0 tot 1, waarbij 1 gelijkstaat aan de natuurlijke referentie. Vergeleken met het referentiejaar 1990 is de ontwikkeling over de tijd redelijk vergelijkbaar tot en met 2020. In 1990 was de ratio in Nederland gelijk aan 0,29 (de referentiewaarde) van maximaal 1 (het ideaalbeeld). Daaruit volgt dat de ratio van 0,35 in 2020 resulteert in een indicatorscore van +8,9 procent.⁹ Sinds 2020 is de score sterk verbeterd. In 2021 steeg de ratio volgens de nieuwe ratio naar 0,46, oftewel +24,7 procent. Daarmee was de zoetwaterscore vergeleken met 1990 bijna op een kwart richting de ideaalscore. In 2022 is de ratio gedaald tot 0,40, waarmee de indicator nog altijd uitkomt op +15,9 procent. Daarmee is de score sinds 2020 sterk gestegen. Tussen 1990 en 2022 is er sprake van een redelijk consistente lichte stijging.

+0,1%pt **Aandeel biologische landbouw in Nederland**

De kwaliteit van de bodem wordt gemeten aan de hand van het aandeel biologische landbouw in Nederland. Per 2024 is dit gelijk aan 2,9 procent, een fractie hoger dan de 2,8 procent van vorig jaar.¹⁰ De indicator wordt gemeten door het aandeel biologisch in de akkerbouw (in termen van hectare grond) en in de dierhouderij (in aantallen dieren). Het aandeel biologisch gehouden dieren wordt op zijn beurt weer berekend als het gemiddelde voor de groepen graasdieren (o.a. koeien), varkens en kippen. In 2024 is 3,1 procent van de akkerbouwgrond biologisch en 2,6 procent van de gehouden dieren. Deze laatste groep is verder onder te verdelen in 1,1 procent biologische varkens, 3,9 procent kippen en 2,9 procent graasdieren. Sinds 2015 is de indicator gestegen met 1,1 procentpunt, van 1,8 naar 2,9 procent. Deze stijging vindt plaats voor alle typen landbouw: biologische akkerbouw stijgt van 1,9 naar 3,1 procent, varkens van 0,6 naar 1,1 procent, kippen van 2,5 naar 3,9 procent, en graasdieren van 1,8 naar 2,9 procent. Het betreft over een periode van bijna tien jaar zeer gestage toenames. Nederland heeft als streven om in 2030 15 procent van het oppervlak biologisch te hebben.

⁸ De cijfers zoals gepubliceerd door het CBS (2024c) zijn dit jaar herzien waardoor de historische emissies en daarmee de scores enigszins afwijken van de NEx-24.

⁹ Volgens de oude schaal lopend van 0 tot 100 was de indicatorscore in 2020 gelijk aan +10,6 procent.

¹⁰ Het CBS (2024a, 2024b) heeft de tijdsreeksen voor de biologische landbouw dit jaar herzien waardoor de historische aandelen enigszins afwijken van de NEx-24.

-1,2%pt Aandeel kwetsbare importen dat gecertificeerd is

Het aandeel kwetsbare importen dat gecertificeerd is daalt dit jaar van 78,3 procent naar 77,1 procent. Dit aandeel is een gewogen gemiddelde waarin wordt gekeken in hoeverre zes productgroepen met een certificaat worden geïmporteerd door Nederland. Het gaat om producten waarbij de productie de internationale biodiversiteit kunnen schaden, te weten soja, palmolie, hout, koffie, cacao en vis. Certificering wijst erop dat er bij de teelt rekening gehouden wordt met de lokale natuur. Het aandeel wordt gewogen naar de omvang binnen de totale importen van Nederland. De streefwaarde van deze indicator is 100 procent certificering. De daling dit jaar wordt gedreven door een lager gecertificeerd aandeel voor geïmporteerd hout, van ruim 92 naar bijna 90 procent (Probos, 2023). Voor veel van de kwetsbare importen is er gebrekkige monitoring van de certificering waardoor er jaar op jaar weinig verandert. Mogelijk kunnen de EU-richtlijn *Corporate Sustainability Due Diligence* (CSDD) en de EU-verordening tegen ontbossing (EUDR) bijdragen aan een betere datavoorziening over internationale handelsketens. Verder dragen samenstellingseffecten bij aan de daling: goederen met een relatief goede certificering (bijv. hout) nemen een lager aandeel van de importen voor zich dan minder gecertificeerde importen die kwetsbaar zijn (koffie, vis).

-5,9%pt Stikstofoverschot op landbouwgrond

Na dalingen sinds de jaren '90 kwakelt het stikstofoverschot al sinds 2008. Het overschot wordt door het CLO (2024) gemeten in kiloton (kton). De score wordt berekend als percentage van het overschot ten opzichte van 1990 (188 kton) richting het ideaalbeeld zonder overschot (0 kton). De score ligt in deze editie met 126 kton (2022) op 33 procent. In 2021 was het overschot nog 115 kton, een score van 38,8 procent. Het CLO schrijft de stijging (mede) toe aan een lange en droge zomer waardoor de gewassen minder stikstof opnemen. Na een piek in 1995 van 243 kton daalde het stikstofoverschot jarenlang tot een dieptepunt (in positieve zin) van 103 kton in 2014. Vervolgens steeg het overschot weer tot een piek van 137 kton in 2018. In 2015 is in Nederland het Programma Aanpak Stikstof (PAS) ingevoerd, dat in 2019 door de Raad van State ongeldig werd verklaard. In 2021 trad de Stikstofwet in werking waarin vereist wordt dat in 2025 minimaal 40 procent van de stikstofgevoelige natuur onder de norm blijft. Daarnaast eindigt een Nederlandse uitzondering op het Europese mestbeleid in 2026 waardoor de toegestane hoeveelheid mest per hectare afneemt.

+0,6%pt Thema 7: Circulaire economie

Het zevende en tevens laatste thema dat MVO agendeert is de 'Circulaire economie'. Het thema schetst een ideale situatie waarin 100 procent van de gebruikte materialen bestaat uit gerecycled materiaal. In een circulaire economie bestaat geen afval; grondstoffen worden steeds opnieuw gebruikt. Het kabinet heeft als doelstelling een volledige circulaire economie in 2050. Maar in hoeverre houdt het Nederlandse bedrijfsleven rekening met de recycling van primaire materialen in hun dagelijkse bedrijfsvoering?

Voor het thema circulaire economie geldt dat er slechts één indicator is geüpdatet. De score stijgt dit jaar met 0,6 procentpunt tot 14,0 procent. Dit wordt volledig gedreven door de hogere mate van hergebruik van materialen dat dit jaar is gestegen tot een recordhoogte. De nieuwe data voor de andere indicatoren wordt verwacht in het eerste kwartaal van 2025.

+3,4%pt Mate van hergebruik materialen

De mate van hergebruik van materialen in Nederland is dit jaar gestegen met 3,4 procentpunt naar een recordhoogte van 30,6 procent. De *Circular Material Use Rate* (CMUR) is een ratio van het secundaire (bijvoorbeeld gerecycled) materiaalgebruik ten opzichte van het totale materiaalgebruik. In de CMUR worden import en export van afval voor recycling niet meegenomen, maar huisafval wel. Een hogere cyclical use rate betekent dat meer primair materiaal door secundair materiaal vervangen wordt, wat het negatieve effect op het milieu vermindert. De streefwaarde is daarom 100 procent.

Tussen 2010 en 2019 schommelde de CMUR rond de 26 procent met een eenmalige uitschieter van 29,0 procent in 2016. In 2020 is het toegenomen tot 27,2 procent met in de daaropvolgende jaren 28,5 (2021) en 27,2 (2022) procent. Daarmee lijkt er voor het eerst sprake een structurele stijging met in 2023 dus een aandeel van 30,6 procent. Nederland scoort sinds de oudste data uit 2010 al als het best van alle door Eurostat onderzochte landen.

+/- 0%pt Aandeel biograndstoffen van het totale grondstoffengebruik

Het aandeel biograndstoffen komt uit de Integrale Circulaire Economie Rapportage van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) en wordt tweejaarlijks geüpdatet. Deze rapportage evalueert de voortgang van het doel om in 2050 een volledig circulaire economie in Nederland te realiseren. De nieuwe rapportage wordt verwacht in februari 2025 waardoor de score gelijk blijft aan de twee eerdere edities. De meest recente waarde is daarmee een aandeel van 30 procent in 2020. Dit is 3 procentpunt hoger dan de 27 procent in 2018. In de jaren daarvoor bedroeg het 24 procent in 2010, 27 procent in 2014 en 26 procent in 2016. De streefwaarde is 100 procent.

+/- 0%pt Aandeel van de circulaire economie in termen van toegevoegde waarde

Het aandeel van de economie dat circulair is wordt gemeten door een samenwerkingsverband van verschillende kennisinstituten onder leiding van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL). Het aandeel is gebaseerd op de toegevoegde waarde van activiteiten of sectoren die actief zijn rond 'duurzaam omgaan met hulpbronnen' of een van de 5 R'en: *Rethink, Reduce, Re-use, Repair* en *Recycle*. De toegevoegde waarde is gelijk aan de bijdrage van deze activiteiten en sectoren aan het bruto binnenlands product (bbp) van Nederland. De nieuwe rapportage wordt verwacht in februari 2025 waardoor de score gelijk blijft aan de voorgaande editie. In 2021 blijkt 4,43 procent van de Nederlandse economie circulair te zijn. Dit wordt voornamelijk gedreven door 'Repair' (2,21 procentpunt) en 'Recycle' (1,41 procentpunt). Sinds de eerste meting teruggaand tot 2001 schommelt het aandeel tussen de 4,1 en 4,4 procent. Vergeleken met voorgaande jaren is er sprake van een lichte stijging, maar in 2017 lag het aandeel bijvoorbeeld ook al op 4,43 procent. In termen van werkgelegenheid is het aandeel van de circulaire economie wel duidelijk toegenomen: van 3,7 procent in 2001 naar schommelingen tussen de 4,2 en 4,3 procent sinds 2009.

+/- 0%pt Aandeel van het totale materiaalverbruik uit afval of gerecyclede producten

Tot slot wordt gekeken naar het aandeel van het totale materiaalverbruik dat komt uit afval of gerecyclede producten. Deze indicator is gebaseerd op de Materiaalmonitor, opgesteld onder leiding van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) en gepubliceerd door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). De nieuwe monitor wordt verwacht in februari 2025 waardoor de score gelijk blijft aan de voorgaande editie. Het materiaalverbruik uit afval en gerecyclede materialen ligt in 2020 op 9,9 procent, het hoogste punt sinds de eerste meting in 2014. De stijging wordt verklaard door een afname van het algehele materiaalverbruik. De hoeveelheid reststromen die ingezet wordt ligt namelijk ook op het laagste punt sinds 2014. Dit betekent dat grondstoffen efficiënter of productiever worden ingezet.

2.2 De nieuwe economie: totaalbeeld

In 2025 valt 18,5 procent van de Nederlandse economie als 'nieuw' te classificeren. Om tot deze conclusie te komen zijn in totaal 23 indicatoren verdeeld over zeven verschillende thema's onderzocht. Tabel 2.1 bevat een overzicht van de bevindingen voor elk van deze thema's. Bijlage A bevat gedetailleerde gegevens met bronvermeldingen.

Tabel 2.1 Het eindcijfer van de NEx is een gewogen gemiddelde van de zeven thema's

Thema / indicator	Thema-weging	2020	2021	2022	2023	2024	NEx-25
1. Nieuwe rijkdom		8,5%	4,9%	4,1%	4,9%	12,7%	8,7%
- Duurzame pensioenfondsen	2	14,0%	4,0%	2,0%	4,1%	16,3%	6,4%
- Duurzame verzekeraars	1	6,9%	6,9%	6,9%	6,9%	20,0%	20,0%
- Duurzame banken	2	3,8%	4,8%	4,8%	4,8%	5,3%	5,3%
2. Echte prijzen		-	-	-	17,7%	13,6%	15,0%
- Milieubelasting/-heffing	1	29,0%	31,3%	30,4%	31,3%	24,4%	24,4%
- Webscraping bedrijven	1	-	-	-	4,1%	2,7%	5,6%
3. Transparante ketens		-	-	-	14,7%	13,0%	16,7%
- IMVO-convenanten	3	13,2%	15,9%	16,4%	16,0%	15,7%	15,9%
- Transparantiebenchmark	1	25,0%	25,0%	27,5%	27,5%	25,9%	25,9%
- Webscraping bedrijven	4	-	-	-	10,5%	7,7%	15,1%
4. Inclusief ondernemen		34,4%	33,7%	29,9%	33,8%	35,3%	39,5%
- Geslacht RvB/RvC	1	35,3%	41,9%	46,8%	52,4%	54,3%	55,8%
- Geslacht directeuren	1	32,8%	32,4%	29,6%	23,0%	33,8%	18,1%
- Geslacht managers	1	42,1%	42,9%	45,1%	36,2%	41,6%	47,9%
- Geslacht loonkloof	1	14,6%	17,7%	17,7%	27,1%	27,1%	28,1%
- Afkomst en werkloosheid	1	47,3%	33,5%	10,5%	30,2%	19,6%	47,5%
5. Hernieuwbare energie		6,2%	7,4%	9,7%	11,2%	12,9%	13,7%
- Hernieuwbare energie	1	6,2%	7,4%	9,7%	11,2%	12,9%	13,7%
6. Biodiversiteit		16,4%	16,0%	17,5%	17,8%	23,6%	22,2%
- Uitstoot broeikasgassen	3	8,6%	9,2%	17,4%	15,4%	19,8%	26,0%
- Natuurkwaliteit zoet water	3	12,5%	13,2%	6,9%	8,9%	24,7%	15,9%
- Biologische landbouw	3	2,4%	2,6%	2,7%	2,8%	2,8%	2,9%
- Kwetsbare importen	1	72,5%	73,5%	71,8%	77,9%	78,3%	77,1%
- Stikstofoverschot	1	36,7%	27,1%	39,4%	36,2%	38,8%	33,0%
7. Circulaire economie		12,4%	12,6%	12,8%	13,5%	13,4%	14,0%
- Circular Material Use Rate	1	25,8%	25,6%	27,2%	28,5%	27,2%	30,6%
- Biograndstoffen	1	26,0%	27,0%	27,0%	30,0%	30,0%	30,0%
- Circulaire economie bbp	3	4,4%	4,4%	4,3%	4,3%	4,4%	4,4%
- Benutting afval / recycling	1	9,5%	9,7%	9,7%	9,7%	9,9%	9,9%
De NEx-score							18,5%

Bron: SEO Economisch Onderzoek

Noot: De weging binnen de thema's is in overleg met MVO Nederland tot stand gekomen en gebaseerd op datgene wat MVO Nederland belangrijk vindt. Elk van de zeven thema's weegt even zwaar mee. In Box 2.1 is toegelicht waarom sommige indicatoren zwaarder meetellen dan andere. De NEx-scores van eerdere edities zijn in deze tabel niet meegenomen omdat niet alle huidige indicatoren in alle jaren beschikbaar zijn.

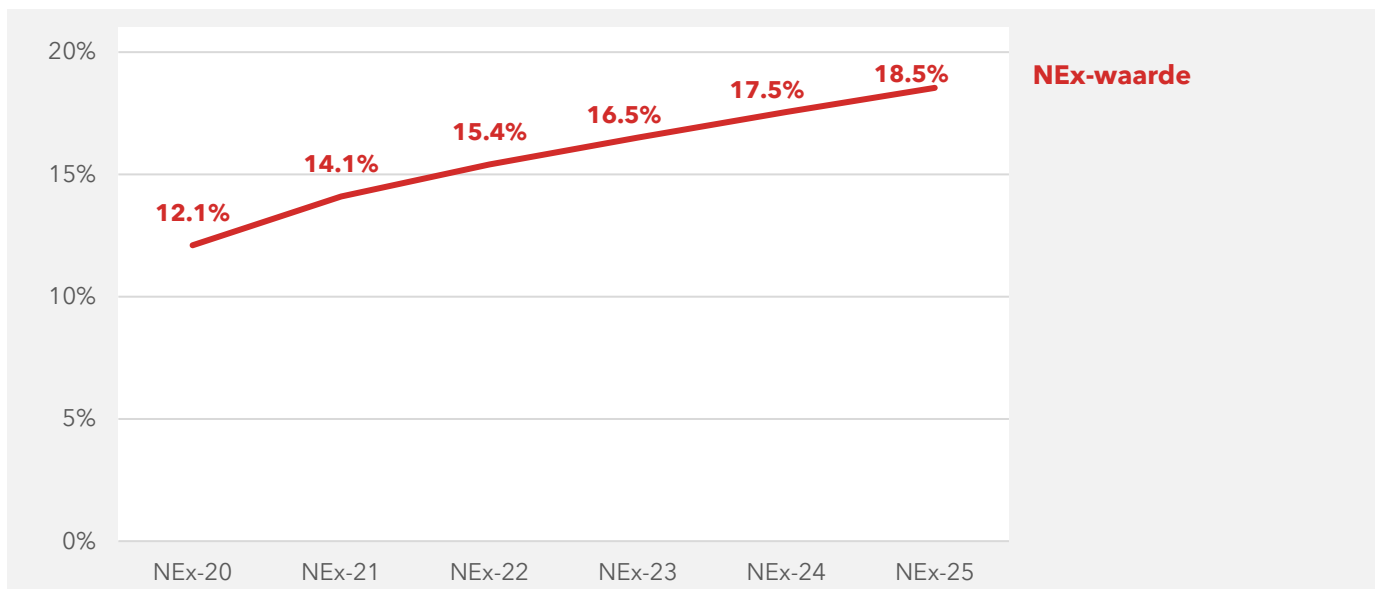
Box 2.1 Toelichting voor de weging van de verschillende thema’s en indicatoren

De weging van de indicatoren is in overleg met MVO Nederland tot stand gekomen. Elk van de zeven thema’s weegt even zwaar mee voor de eindscore. Ook binnen elk thema zijn keuzes gemaakt voor de weging. Indicatoren wegen even zwaar, tenzij een indicator duidelijk belangrijker (of juist minder belangrijk) is dan een andere. De keuze van de weging is soms lastig door een gebrek aan objectieve criteria om de weging uit af te leiden. Daarom is er bij de weging ook uitgegaan van wat MVO Nederland belangrijk vindt.

2.3 Ontwikkelingen over de tijd

Vergeleken met eerdere edities van de NEx valt op dat een groeiend aandeel van het Nederlandse bedrijfsleven onderneemt volgens de principes van de nieuwe economie zoals die door MVO Nederland zijn vastgesteld (Figuur 2.1). Opnieuw stijgt de score met 1,0 procentpunt, wat de gestage groei verder onderstreept en aansluit bij de trend die ook in voorgaande jaren werd waargenomen.¹¹

Figuur 2.1 De NEx-score van de laatste meting is wederom met 1,0 procentpunt gestegen

Bron: SEO Economisch Onderzoek

Bij deze bevinding is nog wel de kanttekening te plaatsen dat niet alle indicatoren iedere editie geüpdatet worden en dat enkele na een aantal jaar niet langer vernieuwd worden. Om deze uitdaging te adresseren is de onderzoeksmethodiek in 2023 aangescherpt. Hierbij zijn enkele verouderde indicatoren vervangen en nieuwe indicatoren toegevoegd om de meetmethoden actueel en representatief te houden. Hoewel deze wijzigingen mogelijk een impact hadden op de absolute scores, hebben robuustheidsanalyses aangetoond dat de algehele trend nog steeds betrouwbaar is. Op basis van deze analyses kan worden geconcludeerd dat de aanvankelijke groei in de NEx over de tijd steeds meer afvlakt, ondanks methodologische aanpassingen.

¹¹ Nog specifiekier gaat het om een stijging van 0,99 procentpunt terwijl dit vorig jaar 1,05 procentpunt bedroeg. Dit onderstreept de verdere stagnatie van de jaarlijkse toename van de NEx-score.

Referenties

MVO Nederland (n.d.). Wat is de nieuwe economie?. Verkregen via <https://www.mvonderland.nl/wat-is-de-nieuwe-economie/>

Referenties per thema Bijlage A

Thema 1: Nieuwe rijkdom

Eerlijke Bankwijzer (2023, 25 mei). Beleidsbeoordeling Nederlandse banken 19e update: Eerlijke Bankwijzer.

Verkregen via <https://eerlijkegeldwijzer.nl/onderzoeksrapporten/>

VBDO (2023, september). Benchmark on Responsible Investment by Insurance Companies in the Netherlands 2023 Confronting Climate Risks: A dual challenge. *Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling*.

Verkregen via <https://www.vbdo.nl/publicaties-oud/archief-benchmarks/>

VBDO (2024, 26 november). Benchmark on Responsible Investment by Pension Funds in the Netherlands 2024 - The journey towards a sustainable world. Verkregen via <https://www.vbdo.nl/2024/11/vbdo-presenteert-ambitieuze-nieuwe-benchmark-voor-pensioenfondsen-voor-2024-pensioenfonds-detailhandel-beste-prestaties-verantwoord-beleggen/>

Thema 2: Echte prijzen (incl. Bijlage B)

Barchart (n.d.) ICE EUA Futures Historical Prices. Verkregen via

<https://www.barchart.com/futures/quotes/CKZ19/historicalprices?orderBy=contractExpirationDate&orderDir=asc&viewName=main&page=4> CBS StatLine (n.d.).

CBS StatLine (n.d.). Milieubelastingen en -heffingen; nationale rekeningen. Verkregen via

<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/82725NED/table?dl=73463> CPB & PBL (2016).

Ministerie van Financiën (2022). Belangrijkste wijzigingen belastingen 2023. Verkregen via

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2022/12/20/belangrijkste-wijzigingen-belastingen-2023>

WLO-klimaatscenario's en de waardering van CO₂-uitstoot in MKBA's. Verkregen via

<https://www.cpb.nl/sites/default/files/omnidownload/CPB-PBL-Achtergronddocument-23nov2016-WLOklimaatscenarios-en-de-waardering-van-co2-uitstoot-in-mkbas.pdf>

Thema 3: Transparante ketens

CBS (2024). Tabellensets Nationale rekeningen 2023. Verkregen via <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2024/28/tabellensets-nationale-rekeningen-2023>

CBS StatLine (n.d.-a). Bedrijfsleven; arbeids- en financiële gegevens, per branche, SBI 2008. Verkregen via:

<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/81156ned/table?dl=9AA6A>

<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/81156ned/table?dl=6E937>

<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/81837NED/table?dl=6E952>

<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/81156ned/table?dl=9AA85>

<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/81156ned/table?dl=6E95E>

<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/81156ned/table?dl=6E964%20>

SER (n.d.). Welke convenanten zijn er? Verkregen via <https://www.imvoconvenanten.nl/nl/convenantenoverzicht>

Thema 4: Inclusief ondernemen

- CBS (2023). Monitor Loonverschillen mannen en vrouwen, 2022. Verkregen via <https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/aanvullende-statistische-diensten/2023/monitor-loonverschillen-mannen-en-vrouwen-2022/2-loonverschillen-tussen-mannen-en-vrouwen>
- CBS (2024a). Werkzame beroepsbevolking; beroep, positie in huishouden. Verkregen via <https://mvstat.cbs.nl/#/MVstat/nl/dataset/26039NED/table?dl=75F98>
- CBS (2024b). Arbeidsdeelname; herkomst. Verkregen via <https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/85456NED/table?dl=B212B>
- TIAS (2024). Nederlandse Female Board Index 2024. Verkregen via <https://www.tias.edu/kennis/dossiers/detail/female-board-index>

Thema 5: Hernieuwbare energie

- CBS StatLine (n.d.). Energiebalans; aanbod en verbruik, sector. CBS StatLine Verkregen via <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/83989NED/table?dl=6E9DE>

Thema 6: Biodiversiteit

- CLO (2021). Verduurzaming van handelsketens 1985-2018. Verkregen via <https://www.clo.nl/indicatoren/nl0580-verduurzaming-handelsketens>
- CLO (2024a, 30 mei). Trends in kwaliteit van landnatuur en water, 1990 - 2022. *Compendium voor de Leefomgeving*. Verkregen via <https://www.clo.nl/indicatoren/nl205209-trends-in-kwaliteit-van-landnatuur-en-water-1990-2022>
- CLO (2024b, 18 maart). Stikstof- en fosfaatbalans voor landbouwgrond, 1990-2022. *Compendium voor de Leefomgeving*. Verkregen via <https://www.clo.nl/indicatoren/nl009324-stikstof-en-fosfaatbalans-voor-landbouwgrond-1990-2022>
- CBS (2020). Monitor Duurzame Cacao 2019. Verkregen via <https://www.cbs.nl/nl-nl/achtergrond/2020/23/monitor-duurzame-cacao-2019>
- CBS (2021, december). Monitor Duurzame Agro-grondstoffen 2021: Hout. <https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/aanvullende-statistische-diensten/2021/monitor-duurzame-agro-grondstoffen-2021/4-hout>
- CBS (2024a, 30 september). Biologische landbouw; gewassen, dieren, grondgebruik en arbeid. *Centraal Bureau voor de Statistiek*. Verkregen via <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/85853NED/table?dl=B04DF>
- CBS (2024b, 30 september). Landbouw; gewassen, dieren en grondgebruik naar regio. *Centraal Bureau voor de Statistiek*. Verkregen via <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/80780ned/table?dl=B04E9>
- CBS (2024c, 16 december). Emissies naar lucht door de Nederlandse economie; nationale rekeningen. *Centraal Bureau voor de Statistiek*. Verkregen via <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/83300NED/table?dl=B2C24>
- DASPO (n.d.). Hoe ver zijn wij? Dutch Alliance for Sustainable Palm Oil. Verkregen via <https://duurzamepalmolie.nl/resultaten/hoe-ver-zijn-wij/>
- DASPO (2022, november). Nederlandse Palmolierapportage - 2021. Verkregen via <https://duurzamepalmolie.nl/wp-content/uploads/2022/12/DASPO-Rapportage-2021-FINAL.pdf>
- Probos (2023, oktober). Resultaten VVNH monitoring 2022. Verkregen via <https://www.vvnh.nl/duurzame-vvnh-importen>
- IDH et al. (2023). European Soy Monitor; Insights on European uptake of certified, responsible, deforestation, and conversion-free soy. Verkregen via <https://www.idhsustainabletrade.com/publication/european-soy-monitor-2021/>

OECD (n.d.). Netherlands. Observatory of Economic Complexity. Verkregen via <https://oec.world/en/profile/country/nld>

Thema 7: Circulaire economie

CBS (2023a). Economische indicatoren circulaire economie, 2001-2021. Verkregen via <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2023/45/economische-indicatoren-circulaire-economie-2001-2021>

CBS (2023b). Materiaalmonitor 2014, 2016, 2018 en 2020. Verkregen via <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2023/04/materiaalmonitor-2014-2016-2018-en-2020>

Eurostat (2024). Circular material use rate. Verkregen via https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_12_41/default/table?lang=en

PBL (2023). Integrale Circulaire Economie Rapportage 2023. Verkregen via <https://www.pbl.nl/publicaties/integrale-circulaire-economie-rapportage-2023>

Bijlage A Volledige scores alle indicatoren

Onderstaande tabel toont voor ieder van de thema's en de achterliggende indicatoren de weging, bron, eenheid waarin het gemeten wordt, de streefwaarde, het jaar waarover de gegevens gaan en de score voor iedere jaargang van de NEx. De laatste kolom 'score 2025' toont daarmee de scores voor de NEx-25. Dikgedrukt staat de score die meetelt voor de NEx. Het streven voor deze score is altijd 100 procent. De kolom streefwaarde vertegenwoordigt het streven van de indicator zelf: bijvoorbeeld 50 procent vrouwen in RvB/RvC. Daarmee komt een aandeel van 27,9 procent uit op een dikgedrukte score van 55,8 procent. Niet alle data die dit jaar zijn gepubliceerd gaan over 2025 dan wel 2024. Met name gegevens over biodiversiteit en de circulaire economie kijken verder terug en daardoor kan het voorkomen dat de meest recent gepubliceerde cijfers over bijvoorbeeld 2020 gaan. Daarom wordt in elk van de tabellen aangegeven uit welk jaar de data stammen die gebruikt worden voor het berekenen van de NEx-25 (en de jaren daaraan voorafgaand). Sommige onderzoeken worden om het jaar gepubliceerd en daardoor kan het voorkomen dat een score gelijk blijft en tweemaal hetzelfde jaar genoteerd staat. De gedetailleerde bronvermelding staat gesorteerd per thema in de lijst met Referenties.

Thema 1: Nieuwe rijkdom

Tabel A.1 Het Nederlandse bedrijfsleven scoort dit jaar significant hoger op het thema Nieuwe rijkdom

	Weging	Bron	Eenheid	Streef-waarde	2019	2020	2021	2022	2023	2024	NEx 2025
Aandeel pensioenfondsen met een score van 4 of hoger in de VBDO-benchmark	2	VBDO	%	100%	7/50 14,0% (2018)	7/50 14,0% (2019)	2/50 4,0% (2020)	1/50 2,0% (2021)	2/49 4,1% (2022)	8/49 16,3% (2023)	3/47 6,4% (2024)
Aandeel verzekeraars met een score van 4 of hoger in de VBDO-benchmark	1	VBDO	%	100%	1/30 3,3% (2017)	2/29 6,9% (2019)	2/29 6,9% (2019)	2/29 6,9% (2021)	2/29 6,9% (2021)	4/20 20,0% (2023)	4/20 20,0% (2023)
Aandeel bankvermogen met een score van 80 procent of hoger	2	Eerlijke Bankwijzer	%	100%	3,8% (2018)	3,8% (2018)	4,8% (2020)	4,8% (2020)	4,8% (2020)	5,3% (2023)	5,3% (2023)
NEx-score Nieuwe rijkdom					7,8%	8,5%	4,9%	4,1%	4,9%	12,7%	8,7%

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2024), gebaseerd op VBDO (2023, 2024), & Eerlijke Bankwijzer (2023)

Thema 2: Echte prijzen

Tabel A.2 Het Nederlandse bedrijfsleven scoort slechter op Echte prijzen door lagere milieubelastingen en -heffingen

Indicator	Weging	Bron	Eenheid	Streef-waarde	2019	2020	2021	2022	2023	2024	NEx 2025
Aandeel totale milieuschade gedekt door opbrengsten uit milieubelastingen, -heffingen en emissierechtenveiling	1	CBS & SEO-berekeningen, zie Bijlage B	%	100%	28,4% (2017)	29,0% (2018)	31,3% (2019)	30,4% (2020)	31,3% (2021)	24,4% (2022*)	24,4% (2022*)
Webscraping Echte prijzen	1	webscraping SEO, zie Bijlage C	%	100%	-	-	-	-	7/172 4,1% (2022)	5/183 2,7% (2023)	10/179 5,6% (2024)
NEx-score Echte prijzen					-	-	-	-	17,7%	13,6%	15,0%
NEx-score Echte prijzen (enkel volledige indicatoren)					28,4%	29,0%	31,3%	30,4%	31,3%	24,4%	24,4%

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2024), gebaseerd op CBS StatLine (n.d.), eigen berekeningen (zie Bijlage B), & eigen webscraping (zie Bijlage C).

Noot: * = voorlopige gegevens

Thema 3: Transparante ketens

Tabel A.3 Voor transparantie binnen de ketens is sprake van (lichte) stagnatie voor alle drie de indicatoren

Indicator	Weging	Bron	Eenheid	Streef-waarde	2019	2020	2021	2022	2023	2024	NEx 2025
Aandeel omzet Nederlandse sectoren verbonden aan een IMVO-convenant	3	SER & CBS	%	100%	5,2% (2017)	13,2% (2018)	15,9% (2019)	16,4% (2020)	16,0% (2021)	15,7% (2022*)	15,9% (2023*)
De Transparantiebenchmark (percentage behaalde score van maximaal haalbare)	1	Transparantie-benchmark EZK	%	100%	16,0% (2017)	25,0% (2019)	25,0% (2019)	27,5% (2021)	27,5% (2021)	25,9% (2023)	25,9% (2023)
Webscraping Transparante ketens	4	webscraping SEO, zie Bijlage C	%	100%	-	-	-	-	18/172 10,5% (2022)	14/183 7,7% (2023)	(27/179) 15,1% (2024)
NEx-score Transparante ketens					-	-	-	-	14,7%	13,0%	16,7%
NEx-score Transparante ketens (enkel volledige indicatoren)					7,9%	16,2%	18,2%	19,2%	18,9%	18,3%	18,4%

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2024), gebaseerd op SER (n.d.), CBS (2023), CBS StatLine (n.d.-a, n.d.-b), RVO (n.d.), & eigen webscraping (zie Bijlage C).

Noot: * = voorlopige gegevens

Thema 4: Inclusief ondernemen

Tabel A.4 De score voor inclusief ondernemen stijgt gestaag verder onder alle indicatoren behalve bij directeursfuncties naar geslacht

Indicator	Weging	Bron	Eenheid	Streef-waarde	2019	2020	2021	2022	2023	2024	NEx 2025
Aandeel vrouwen in RvB/RvC	1	Female Board Index	%	50% (Gelijk)	15,4% 30,8% (2018)	17,7% 35,3% (2019)	21,0% 41,9% (2020)	23,4% 46,8% (2021)	26,2% 52,4% (2022)	27,2% 54,3% (2023)	27,9% 55,8% (2024)
Aandeel vrouwen algemeen directeuren (verhouding t.o.v. mannen)	1	CBS	%	100% (Gelijk)	27,8% (2016)	32,8% (2017)	32,4% (2018)	29,6% (2019)	23,0% (2021)	33,8% (2022)	18,1% (2023)
Aandeel vrouwen managers (verhouding t.o.v. mannen)	1	CBS	%	100% (Gelijk)	42,8% (2016)	42,1% (2017)	42,9% (2018)	45,1% (2019)	36,2% (2021)	41,6% (2022)	47,9% (2023)
Gecorrigeerde loonkloof vrouwen bij bedrijfsleven (t.o.v. mannen)	1	CBS	%	0% (Gelijk) Referentie: 9,6% (2014)	8,2% 14,6% (2016)	8,2% 14,6% (2016)	7,9% 17,7% (2018)	7,9% 17,7% (2018)	7,0% 27,1% (2020)	7,0% 27,1% (2020)	6,9% 28,1% (2022)
Vershil werkloosheidpercentage in NL geboren personen waarvan ouders buiten NL geboren (t.o.v. ouders in NL geboren)	1	CBS	ratio	1 (Gelijk) Referentie: 2,33 (2003)	1,73 45,6% (2018)	1,70 47,3% (2019)	1,89 33,5% (2020)	2,19 10,5% (2021)	1,93 30,2% (2022)	2,07 19,6% (2023)	1,70 47,5% (2024)
NEx-score Inclusief ondernemen					32,3%	34,4%	33,7%	29,9%	33,8%	35,3%	39,5%

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2024), gebaseerd op TIAS (2024), CBS (2023, 2024a, 2024b)

Thema 5: Hernieuwbare energie

Tabel A.5 Het Nederlandse bedrijfsleven maakt steeds meer gebruik van hernieuwbare energie

Indicator	Weging	Bron	Eenheid	Streef- waarde	2019	2020	2021	2022	2023	2024	NEx 2025
Aandeel hernieuwbare energieverbruik door bedrijven in Nederland	1	CBS	%	100%	5,5% (2017)	6,2% (2018)	7,4% (2019)	9,7% (2020)	11,2% (2021)	12,9% (2022)	13,7% (2023*)
NEx-score Hernieuwbare energie					5,5%	6,2%	7,4%	9,7%	11,2%	12,9%	13,7%

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2024), gebaseerd op CBS StatLine (n.d.)

Noot: * = voorlopige gegevens

Thema 6: Biodiversiteit

Tabel A.6 De score voor biodiversiteit is gedaald door een slechtere natuurkwaliteit zoet water en een groter stikstofoverschot

Indicator	Weging	Bron	Eenheid	Streef-waarde	2019	2020	2021	2022	2023	2024	NEx 2025
Emissie naar lucht (uitstoot broeikasgasequivalenten door Nederlandse bedrijven)	3	CBS	1000 kton	9.975 kton (5% van 1990) Referentie: 199.509 kton (1990)	187.970 6,1% (2017)	183.177 8,6% (2018)	182.056 9,2% (2019)	166.522 17,4% (2020)	170.297 15,4% (2021)	161.907 19,8% (2022)	150.229 26,0% (2023*)
Mediane natuurkwaliteit zoet water	3	CLO	ratio (EKR)	1 (intact ecosysteem) Referentie: 0,29 (1990)	0,37 10,9% (2016)	0,38 12,5% (2017)	0,38 13,2% (2018)	0,34 6,9% (2019)	0,35 8,9% (2020)	0,46 24,7% (2021)	0,40 15,9% (2022)
Gemiddeld percentage biologische landbouw (van totale oppervlakte en aantal dieren)	3	CBS	%	100%	2,2% (2018)	2,4% (2019)	2,6% (2020)	2,7% (2021)	2,8% (2022)	2,8% (2023)	2,9% (2024)
Gemiddeld percentage 'kwetsbare' importen gecertificeerd	1	CLO, OEC, CBS, DASPO, IDH, Probos	%	100%	69,3% (2016)	72,5% (2017)	73,5% (2018)	71,8% (2019)	77,9% (2020)	78,3% (2021)	77,1% (2022*)
Stikstofoverschot op landbouwgrond	1	CLO	kton	0 kton (geen overschot) Referentie: 188 kton (1990)	133 29,3% (2016)	119 36,7% (2017)	137 27,1% (2018)	113 39,4% (2019)	120 36,2% (2020)	115 38,8% (2021)	126 33,0% (2022)
NEx-score Biodiversiteit					14,2%	16,4%	16,0%	17,5%	17,8%	23,6%	22,2%

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2024), gebaseerd op CLO (2021, 2024a, 2024b), CBS (2020, 2021, 2024a, 2024b, 2024c), Probos (2023), DASPO (2022, n.d.), IDH et al. (2023), OEC (n.d.)

Noot: * = voorlopige gegevens

Thema 7: Circulaire economie

Tabel A.7 De circulariteit van het Nederlandse bedrijfsleven ligt marginaal lager dan de voorgaand editie, maar hoger dan de jaren daarvoor

Indicator	Weging	Bron	Eenheid	Streef-waarde	2019	2020	2021	2022	2023	2024	NEx 2025
Circular Material Use (CMU) rate	1	Eurostat	%	100%	26,8% (2017)	25,8% (2018)	25,6% (2019)	27,2% (2020)	28,5% (2021)	27,2% (2022)	30,6% (2023*)
Aandeel biograndstoffen in totaal grondstoffengebruik	1	PBL	%	100%	26,0% (2016)	26,0% (2016)	27,0% (2018)	27,0% (2018)	30,0% (2020)	30,0% (2020)	30,0% (2020)
Circulaire economie (aandeel van totale toegevoegde waarde)	3	CBS	%	100%	4,36% (2016)	4,43% (2017)	4,37% (2018)	4,33% (2019)	4,31% (2020)	4,43% (2021*)	4,43% (2021*)
Aandeel gebruikte materialen bedrijfsleven uit afval/gerecycled	1	CBS et al. Materiaal-monitor	%	100%	9,5% (2016)	9,5% (2016)	9,7% (2018)	9,7% (2018)	9,7% (2018)	9,9% (2020)	9,9% (2020)
NEx-score Circulaire economie					12,6%	12,4%	12,6%	12,8%	13,5%	13,4%	14,0%

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2024), gebaseerd op Eurostat (2024), PBL (2023), CBS (2023a), & CBS (2023b)

Noot: * = voorlopige gegevens

Bijlage B Monetaire milieuschade

Tabel B.1 Emissies, milieuprijzen en monetaire milieuschade van de meest relevante stoffen in 2022

		Emissies (kton)	Prijs (€/t)	Schade marktprijzen (mln. €)	Schade 2°C-scenario (mln. €)	
					Ondergrens	Bovengrens
Klimaat (broeikasgassen)*						
Koolstofdioxide**	CO ₂	132.100	€ 84,11	€ 11.111		
Methaan**	CH ₄	18.500	€ 84,11	€ 1.556		
Distikstofoxide**	N ₂ O	6.600	€ 84,11	€ 555		
Fluorhoudende gassen (HFK/PFK/SF ₆)**	HFK's	1.200	€ 84,11	€ 101		
<i>subtotaal</i>					€ 13.323	€ 13.939
Luchtverontreiniging NEC-stoffen*						
Zwaveloxiden	SO ₂	23,3	€ 59.513	€ 1.387		
Stikstofoxiden	NO _x	297,3	€ 30.947	€ 9.201		
Ammoniak	NH ₃	121,4	€ 51.026	€ 6.195		
Niet-methaan VOS	NMVOS	245,1	€ 2.826	€ 693		
Grover fijnstof	PM ₁₀	29,6	€ 71.726	€ 2.123		
Fijnere fijnstof	PM _{2,5}	16,8	€ 125.235	€ 2.104		
<i>subtotaal</i>					€ 21.701	€ 21.701
Luchtverontreiniging overige stoffen						
Chloorfluorkoolstoffen	CFK's	0,1	€ 435.595	€ 33		
Hydrochloorfluorkoolstoffen	HCFK's	0,7	€ 93.135	€ 65		
Kwik	Hg	0,0007	€ 34.500.000	€ 25		
Lood	Pb	0,0088	€ 5.910.000	€ 52		
Overige zware metalen		13	1	€ 13		
Koolstofmonoxide	CO	614	€ 96	€ 59		
Fluoriden, anorganisch	HF	0,5	€ 57.000	€ 26		
Formaldehyde	CH ₂ O	1	€ 26.300	€ 32		
Overige Stoffen lucht (32)		26	1	€ 26		
<i>subtotaal</i>					€ 331	€ 331
Emissies naar lucht				€ 35.355	€ 35.971	€ 91.728
Stikstof	N	23	€ 14.749	€ 339		
Fosfor	P	3	€ 5.724	€ 17		
Zware metalen (14)				€ 6		
Overige stoffen water (58)				€ 3		
Emissies naar water				€ 365	€ 365	€ 365
Stikstof	N	278	€ 289	€ 80		
Fosfor	P	7	€ 129	€ 1		
Zware metalen (11)				€ 10		
Overige stoffen bodem (25)				€ 1		
Emissies naar bodem				€ 92	€ 92	€ 92
Totale milieuschade				€ 35.812	€ 36.428	€ 92.185

Bron: SEO Economisch Onderzoek, gebaseerd op Emissieregistratie (2024-a, 2024-b), PBL (2018, Tabel 3.1), CE Delft (2023, Tabel 1, Tabel 2), Barchart (n.d.), & CPB/PBL (2016, Tabel S1)

Zie volgende pagina voor voetnoten

Noot: *: Voorlopige emissiegegevens voor 2023 per augustus 2024 (luchtverontreiniging en broeikasgassen).
 **: Alle emissies onder de post broeikaseffecten zijn uitgedrukt in CO₂-equivalenten. De marktprijs voor het uitstoten van een ton CO₂-equivalenten is gebaseerd op ICE EUA Futures in december 2023 (Barchart, n.d.).
 Uitstoten zijn gebaseerd op het jaar 2023 met als achtervang het jaar 2015 voor posten die op basis van de openbare data op Emissieregistratie recent niet meer gepubliceerd zijn. Overige prijzen zijn gebaseerd op het Handboek Milieuprijzen 2023 van CE Delft. De onder- en bovengrens voor het tweegradenscenario zijn gebaseerd op onderstaande Tabel B.2.

Tabel B.2 In 2022 ligt de efficiënte CO₂-prijs nog altijd boven de marktprijs

	Prijs (€/ton CO ₂)	2015	2021	2022	2030	2050
2°C-verkenning (WLO-scenario's)	Efficiënte prijs (€ ₂₀₁₃)	60 – 300	-	88 – 440 (interpolatie)	100 – 500	200 – 1000
2°C-verkenning (Handboek Milieuprijzen)	Efficiënte prijs (€ ₂₀₂₁)	-	100 – 480	103,33 – 498,89 (interpolatie)	130 – 650	260 – 1300
ICE EUA Futures	Marktprijs december	8,07	79,38	84,11		

Bron: SEO Economisch Onderzoek, gebaseerd op CPB/PBL (2016, Tabel S1), CE Delft (2023) & Barchart (n.d.)

Bijlage C Onderzoeksmethodiek webscraping

Zoektermen webscraping

Voor de thema's Echte prijzen en Transparante ketens is *webscraping* toegepast. Voor ieder van deze thema's is door MVO Nederland een lijst met zoektermen opgesteld die aansluiten bij het desbetreffende thema. Voor een lijst van 200 grote bedrijven binnen een aselechte steekproef is vervolgens geanalyseerd welke van deze zoektermen op hun website voorkomen.

Tabel C.1 **Echte prijzen:** voor iedere website is onderzocht of onderstaande zoektermen genoemd zijn

Engels	Nederlands
<i>True pricing</i>	Echte prijzen
<i>True cost accounting</i>	Externaliteiten
<i>True value</i>	Schaduwprijs
<i>Oiconomy pricing</i>	Schaduwkosten
<i>Externalities</i>	Maatschappelijke kosten
<i>Externality</i>	Eerlijke prijzen
<i>Societal costs</i>	CO ₂ -beprijzing
<i>Environmental costs</i>	CO ₂ -prijs
<i>True costs</i>	Werkelijke prijs
<i>Hidden costs</i>	Verborgene kosten
<i>True price</i>	CO ₂ -compensatie
<i>Fair price</i>	Klimaatcompensatie
<i>Hidden costs</i>	Eerlijk loon
<i>Carbon offsets</i>	Eerlijke lonen
<i>Carbon offsetting</i>	Leefbaar loon
<i>Voluntary carbon market</i>	Leefbare lonen
<i>GHG offsets</i>	
<i>Carbon credits</i>	
<i>Fair wages</i>	
<i>Liveable wage</i>	

Bron: Bovenstaande lijst met zoektermen over het thema Echte prijzen is opgesteld door MVO Nederland

Tabel C.2 **Transparante ketens:** voor iedere website is onderzocht of onderstaande zoektermen genoemd zijn

Engels	Nederlands
<i>Ethical supply chain management</i>	Verantwoord ketenmanagement
<i>Sustainable supply chain management</i>	Duurzaam ketenmanagement
<i>Ethical sourcing</i>	Duurzaam inkopen
<i>Supplier code of conduct</i>	Leveranciersaudits
<i>Supplier audits</i>	Verantwoord inkopen
<i>Sustainable procurement</i>	Leverancierscode
<i>CSR Risk management</i>	Gedragscode voor leveranciers
<i>OECD Guidelines</i>	MVO-risicomanagement
<i>Child labour</i>	OESO-richtlijnen
<i>Child labor</i>	Kinderarbeid
<i>Fair working conditions</i>	Leefbaar inkomen
<i>Fair labour</i>	Eerlijk loon
<i>Fair labor</i>	Eerlijke lonen
<i>Fair wage</i>	Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen
<i>Labour conditions</i>	IMVO-convenant
<i>Labor conditions</i>	IMVO
<i>Living wage</i>	
<i>Environmental due diligence</i>	
<i>International CSR</i>	
<i>Living income</i>	Materialenpaspoort
<i>Traceability</i>	
<i>Due diligence</i>	
<i>CSDDD</i>	
<i>Corporate Sustainability Due Diligence Directive</i>	
<i>CSDD</i>	
<i>Corporate Sustainability Reporting Directive</i>	
<i>CSRD</i>	
<i>International Responsible Business Conduct</i>	
<i>IRBC</i>	
<i>Human Rights Environmental Due Diligence</i>	
<i>HRDD</i>	
<i>Responsible Business Conduct</i>	
<i>RBC</i>	

Bron: Bovenstaande lijst met zoektermen over het thema Transparante ketens is opgesteld door MVO Nederland

Resultaten webscraping

Tabel C.3 Op 5 van de 183 websites (2,7 procent) zijn termen gevonden voor het thema **Echte prijzen**

	Aselecte steekproef Nederlandse bedrijven	Koplopersnetwerk (MVO Nederland)	GBN (MVO Nederland)	Netwerkpartners (MVO Nederland)
Bruto aantal	200	109	181	199
- Website valt niet te scrapen	21	8	20	15
Netto aantal	179	101	161	184
- Aantal websites met ten minste één zoekterm	10	28	32	39
Aandeel	5,6%	27,7%	19,9%	21,2%

Bron: SEO Economisch Onderzoek, o.b.v. KvK-gegevens van 200 bedrijven en drie MVO Nederland-netwerken

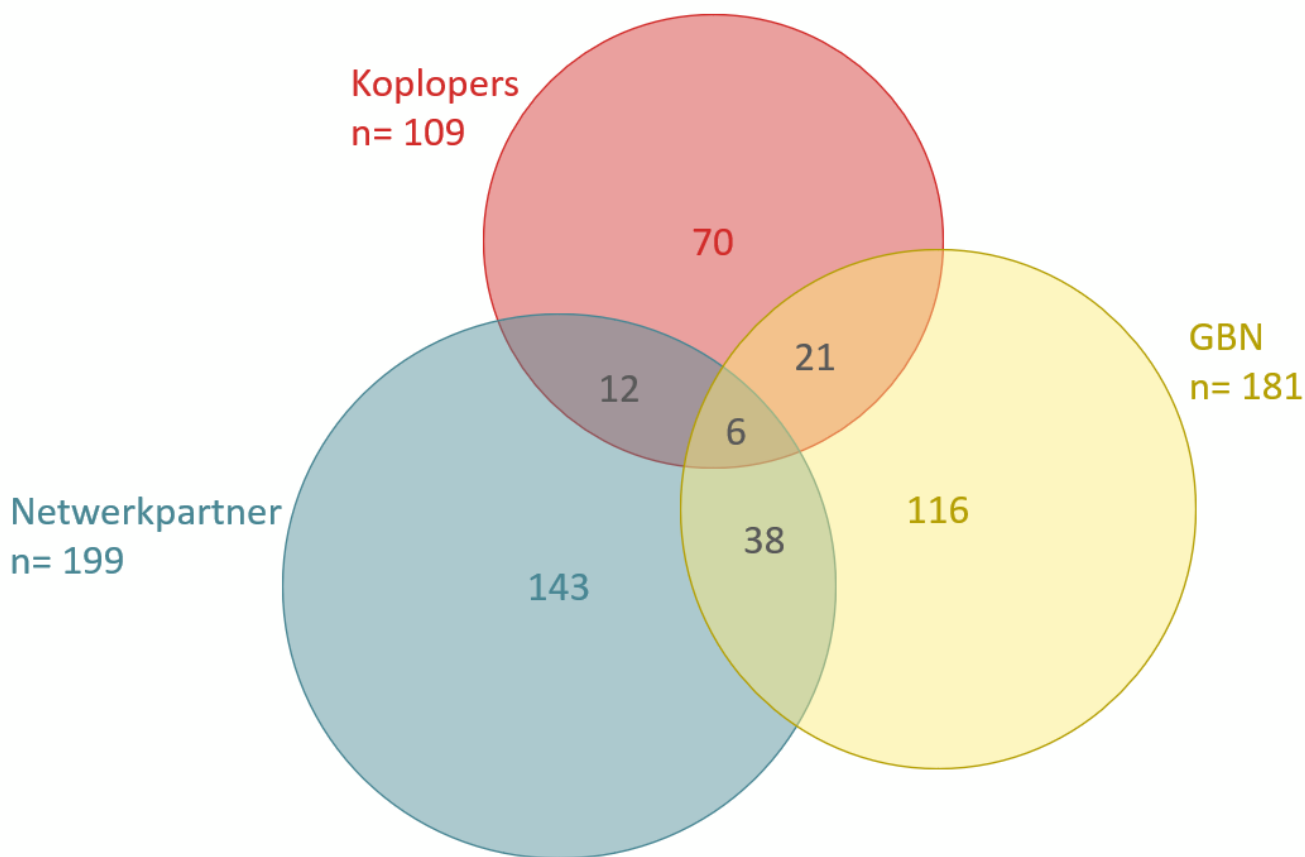
Tabel C.4 Op 14 van de 183 websites (7,7 procent) zijn termen gevonden uit het thema **Transparante ketens**

	Aselecte steekproef Nederlandse bedrijven	Koplopersnetwerk (MVO Nederland)	GBN (MVO Nederland)	Netwerkpartners (MVO Nederland)
Bruto aantal	200	109	181	199
- Website valt niet te scrapen	21	8	20	15
Netto aantal	179	101	161	184
- Website bevat ten minste één zoekterm	27	36	46	48
Aandeel	15,1%	35,6%	28,6%	26,1%

Bron: SEO Economisch Onderzoek, o.b.v. KvK-gegevens van 200 bedrijven en drie MVO Nederland-netwerken

Aanvullend inzicht in MVO Nederland-netwerken

Figuur C.1 Een venndiagram toont dat de verschillende MVO Nederland-netwerken deels overlappen

Bron: SEO Economisch Onderzoek, o.b.v. database van MVO Nederland

“De wetenschap dat het goed is.”

SEO Economisch Onderzoek doet onafhankelijk toegepast onderzoek in opdracht van overheid en bedrijfsleven. Ons onderzoek helpt onze opdrachtgevers bij het nemen van beslissingen. SEO Economisch Onderzoek is gelieerd aan de Universiteit van Amsterdam. Dat geeft ons zicht op de nieuwste wetenschappelijke methoden. We hebben geen winstoogmerk en investeren continu in het intellectueel kapitaal van de medewerkers via promotietrajecten, het uitbrengen van wetenschappelijke publicaties, kennisnetwerken en congresbezoek.

SEO-rapport 2025-01

ISBN 978-90-5220-485-7

Informatie & Disclaimer

SEO Economisch Onderzoek heeft op de verkregen informatie en data geen onderzoek uitgevoerd dat het karakter draagt van een accountantscontrole of due diligence. SEO is niet verantwoordelijk voor fouten of omissies in de verkregen informatie en data.

Copyright © 2025 SEO Amsterdam.

Alle rechten voorbehouden. Het is geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in artikelen, onderzoeken en collegesyllabi, mits daarbij de bron duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld. Gegevens uit dit rapport mogen niet voor commerciële doeleinden gebruikt worden zonder voorafgaande toestemming van de auteur(s). Toestemming kan worden verkregen via secretariaat@seo.nl.

Roetersstraat 29
1018 WB Amsterdam

+31 20 399 1255
secretariaat@seo.nl
www.seo.nl